

5. festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

FEST

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

20. - 21. travnja 2015.

PROGRAMSKA KNJIŽICA

5.

festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

Organizator:

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Sadržaj

Pozdravni govor predsjednice Programskega odbora / **9**

O Festivalu hrvatskih digitalizacijskih projekata / **15**

Program Festivala / **21**

Sažeci / **30**

Biografije autora / **74**

Programski i organizacijski odbor Festivala / **92**

Impresum / **94**

Pozdravni govor
predsjednice Programskog
odbora

Poštovane kolegice i kolege,

drago mi je što smo se ponovno okupili u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na *Petom festivalu hrvatskih digitalizacijskih projekata* kako bismo razmijenili iskustva stečena u projektima i programima digitalizacije kulturne i znanstvene baštine. Osobito mi je zadovoljstvo da je Festival zadržao kontinuitet održavanja usprkos nepovoljnim financijskim okolnostima za njegovu organizaciju, kao i općenito, za provedbu projekata digitalizacije građe. Prvi, Drugi i Četvrti festival (2011., 2012. i 2014. godine) organizirali smo uz finansijsku potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, dok je Treći festival (2013.) finansijski poduprlo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.

Od prvog projekta digitalizacije građe koji je provela 1992. godine, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu snažno je usmjerena primjeni novih tehnologija u prijenosu knjižnične građe u digitalni oblik radi njegove zaštite i kvalitetnijeg korištenja. Knjižnica se intenzivnije posvetila digitalizaciji građe od 2004. godine provođenjem programa sustavne digitalizacije građe najvrednijih zbirki građe NSK te programa digitalizacije na zahtjev te usto sudjelovala u brojnim suradničkim, domaćim i međunarodnim projektima digitalizacije. U skladu sa svojom ulogom središnje knjižnice u Republici Hrvatskoj, NSK je bila jedan od nositelja projekta *Hrvatska kulturna baština* Ministarstva kulture Republike Hrvatske te, u skladu s postavljenim ciljevima, nastavila poticati i razvijati područje digitalizacije građe u knjižnicama, ali i suradnju s ostalim baštinskim ustanovama. Kao jedan od rezultata posvećenosti Knjižnice suradnji i razmjeni znanja, svakako je i organizacija Festivala digitalizacijskih projekata.

Nakon pet godina pripreme i održavanja Festivala mogu zaključiti da je riječ o vrijednom susretu stručnjaka koji nas je sve obogatio kvalitetnim izlaganjima, izravnim uvidom u provedene projekte, idejama koje su predstavljene, ali i raspravom i druženjem predstavnika svih AKM područja, informatičara te ostalih stručnjaka čiji rad nastojimo predstaviti i upoznati na Festivalu. Digitalizacija je široko i interdisciplinarno područje koje prelazi okvire jedne struke, a razmjena iskustava je bitan preduvjet za brži razvoj. Stoga ne treba zanemariti i međunarodni aspekt Festivala koji je prisutan od 2011. godine kada je *Prvi festival hrvatskih digitalizacijskih projekata* održan u sklopu Šeste SEEDI konferencije te Četvrti festival koji je sadržavao i Dan Europeane.

Bogati program *Petog festivala* donosi uvodna izlaganja iz područja digitalne humanistike, a slijede ih radovi o uspostavi digitalnih knjižnica, upravljanju projektima digitalizacije, korištenju i predstavljanju digitalne baštine te digitalizaciji različitih vrsta građe. Drugi dan Festivala posvećen je važnom području autorskog prava i prava korisnika u kulturnim i znanstvenim ustanovama. Zanimljiv program Festivala dodatno će upotpuniti posterska izlaganja koja će predstaviti teme iz širokog područja digitalizacije.

Zahvalna sam programskom odboru koji je oblikovao program Festivala. Hvala članovima organizacijskog odbora bez čijeg marljivog zalaganja ovaj Festival ne bi bilo moguće ostvariti.

I na kraju, želim vam svima puno uspjeha u radu.

Dunja Seiter-Šverko
predsjednica Programskega odbora
Glavna ravnateljica
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

O Festivalu hrvatskih digitalizacijskih projekata

O Festivalu hrvatskih digitalizacijskih projekata

Festival hrvatskih digitalizacijskih projekata jedini je skup u Republici Hrvatskoj posvećen isključivo temi digitalizacije kulturne i znanstvene baštine. Organizira se već petu godinu u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu promičući digitalizaciju kao sredstvo za osiguranje dostupnosti kulturne i znanstvene baštine ali i ostalih vrsta informacija, stjecanje novoga znanja, istraživanje, obogaćivanje kulturnog identiteta i izražavanja, zabavu, poticanje kulturnog turizma, povezivanje i inovativno korištenje tehnologije u kulturi, znanosti i obrazovanju.

Rezultati dosad održanih festivala uspješno su predstavljanje hrvatskih i europskih projekata digitalizacije, upoznavanje s najnovijim tehničkim dostignućima u području digitalizacije te uspostavljanje suradnje među stručnjacima i ustanovama. Jubilarni Peti festival, nastavljajući uspješnost prethodnih festivala, omogućit će hrvatskim stručnjacima uvid u najnovija kretanja u području digitalizacije te će pridonijeti dalnjem prepoznavanju digitalizacije kao iznimno složenoga i skupoga posla koji zahtijeva i dodatna znanja stručnjaka iz različitih područja, visoka ulaganja, primjenu norma i interdisciplinarnu suradnju.

Peti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata posvećen je temama iz područja digitalne humanistike, uspostave digitalnih knjižnica, korištenja digitalne kulturne i znanstvene baštine, digitalizacije specifičnih vrsta građe i predstavljanju provedenih projekata digitalizacije. Drugi dan Festivala u cijelosti je posvećen pitanjima autorskog prava i prava korisnika u digitalnom okruženju. Pozvani stručnjaci predstaviti će autorskopravni okvir korištenja digitalne i digitalizirane baštine u kulturnim i znanstvenim ustanovama.

16 | Peti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

Bogat i zanimljiv program Festivala dodatno će upotpuniti i posterska izlaganja koja će predstaviti provedene projekte digitalizacije, virtualne izložbe te rezultate istraživanja tema iz područja digitalizacije.

Program Festivala

PROGRAM

Seminarska dvorana, polukat,
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Ponedjeljak, 20. travnja 2015.

08:00 – 09:00 Prijava sudionika

09:00 – 09:15 Otvaranje Festivala i pozdravni govor

09:15 – 10:45 Marijana Tomić (Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru): *Digitalna humanistika kao izazov: promjena paradigme istraživanja u humanistici i praksa digitalizacije*

Boris Bosančić (Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku): *Postupak označivanja teksta u projektima digitalizacije stare građe za potrebe znanstvenoistraživačkog rada*

Marijana Tomić, Mario Essert (Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru; Katedra za strojarsku automatiku, Fakultet strojarstva i brodogradnje): *Mogućnosti istraživanja stare i rijetke građe pomoći računalnog programa DocMark*

10:45 – 11:15 Stanka za kavu

22 | Peti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

11:15 – 12:30 **Mikica Maštrović** (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): *Umjetnost multioriginala: od drvoreza do računalne grafike*

Željka Salopek (Zbirka za klasičnu filologiju Knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu): *Pet godina zbirke Croatiae auctores Latini i prva godina projekta Croatica et Tyrolensis*

Ljiljana Kolešnik, Artur Šilić (Institut za povijest umjetnosti): *ARTNET – primjer primjene računalnih modela u povijesti umjetnosti*

Artur Šilić, Gordan Ravančić (Hrvatski institut za povijest): *Digitalizacija saborskih zapisnika*

12:30 – 13:30 **Stanka za ručak**

13:30 – 14:00 **Predstavljanje posterskih izlaganja**

Jelena Balog Vojak (Hrvatski povjesni muzej): *Izazovi izvorno digitalne građe*

Matilda Hraste (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): *Digitalizacija na zahtjev kao poslovni proces i usluga u knjižnicama*

Anita Marin (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): *Virtualna izložba Prvi svjetski rat – Svakodnevница 1914. u starim hrvatskim novinama*

Dina Mašina (Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti): *Virtualna izložba Prvi svjetski rat: iz zbirki HAZU*

Antonija Miše (Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" Šibenik): *Digitalizacija starih šibenskih novina i časopisa*

Branka Radić (Sveučilište u Splitu): *Jakov Gotovac (1895. – 1982.): 120. godišnjica rođenja*

Marijana Špoljarić Kizivat, Inge Majlinger Tanocki, Tena Tomaš Marković (Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek): *Digitalna književna baština Rudolfa Franjina Magjera*

14:00 – 15:30 Sofija Klarin Zadravec (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): *Digitalna knjižnica i tematske digitalne zbirke: pristupi predstavljanju digitalnog sadržaja*

Cvijeta Kraus, Irina Starčević Stančić (Leksikografski zavod Miroslav Krleža): *Metode i alati projektnog menadžmenta u procesu digitalizacije*

Sara Vukušić (Gradska knjižnica Rijeka): *LoCloud Collections – digitalna knjižnica spremna u dvije minute*

Nikola Bonić, Katarina Dimšić, Hrvoje Stančić

(Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Odsjek za etnologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti): *Objedinjavanje građe etnografske zbirke Ive Čakalića digitalizacijom*

15:30 – 16:00 Stanka za kavu

16:00 – 17:30 Željko Trbušić (Odsjek za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti): *Digitalizacija arhivskog fonda Antun Gustav Matoš*

Nadia Bužleta (Gradska knjižnica i čitaonica Pula): *Projekt Bibliographia Histrica Online: digitalizacija kao dodana vrijednost*

Kristina Špelić (BCC Services d.o.o.): *Revitalizacija hrvatske kulturne baštine primjenom suvremene informacijske tehnologije*

Petar Mijić, Josipa Maras Kraljević (Hrvatsko memorijalno –dokumentacijski centar Domovinskog rata): *Značaj baze digitalnih fotografija na primjeru korištenja zbirke fotografija Stanka Ferića*

Irena Šimić (Institut za povijest umjetnosti):
Fotoarhiv Branko Balić u postupku digitalizacije

Utorak, 21. travnja 2015.

09:00 – 10:00 Obilazak Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

09:30 – 10:00 Prijava sudionika

10:00 – 11:30 Igor Gliha (Katedra za građansko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu): *Autorsko pravo u digitalnom okružju*

Tajana Tomić (Samostalna služba za autorsko pravo i zajedničke pravne poslove, Državni zavod za intelektualno vlasništvo): *Djela siročad*

Aleksandra Horvat (profesorica u miru Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu): *Zašto knjižnicama i arhivima trebaju promjene u autorskopravnom zakonodavstvu*

11:30 – 12:00 Stanka za kavu

12:00 – 14:00 Daniela Živković (Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu): *Autorskopravni aspekti izgradnje repozitorija*

Alemka Belan-Simić (Knjižnice grada Zagreba):
*Oblikovanje digitalnih zbirki u procjepu između
zaštite prava korisnika i autorskih i srodnih prava*

Vladimir Brnardić (Hrvatska radiotelevizija):
Autorska prava u TV kalendaru

Kornelija Petr Balog, Kristina Feldvari (Odsjek za
informacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta
J. J. Strossmayera u Osijeku): *E-knjige u javnim
kulturnim i znanstvenim ustanovama i upravljanje
vlasničkim pravima: na primjeru hrvatskih knjižnica*

Sažeci

DIGITALNA HUMANISTIKA KAO IZAZOV: PROMJENA PARADIGME ISTRAŽIVANJA U HUMANISTICI I PRAKSA DIGITALIZACIJE

Marijana Tomić

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
mtomic@unizd.hr

Digitalna je humanistika znanstvena disciplina koja se ubrzano razvija u prostoru preklapanja humanističkih i računalnih znanosti. Njezin je razvoj potaknut promjenom paradigme istraživanja u humanističkim znanostima i ubrzanim razvojem informacijske tehnologije. U izlaganju će se poći od objašnjenja promjene paradigme istraživanja u humanističkim znanostima uzrokovane pojavom digitalne humanistike te će se pojasniti temeljne odlike suvremenih istraživanja u digitalnoj humanistici, i to posebno uporaba digitaliziranih izvora i računalnih programa za istraživanje i analizu tih izvora, interdisciplinarnost i suradničko okruženje. Baštinske ustanove, koje tradicionalno čuvaju građu koja najčešće čini istraživački korpus istraživanja u području humanističkih znanosti, osobito one koje posjeduju zbirke stare i rijetke građe, moraju se prilagođavati promijenjenim zahtjevima korisnika iz humanistike, odnosno digitalne humanistike. Osobito je to nužno u području digitalizacije jer su zahtjevi korisnika iz područja humanistike prema digitaliziranim izvorima promijenjeni te se te promjene moraju sustavno istražiti, pratiti i njima se prilagoditi. U radu će se obratiti pozornost na probleme definicije digitalne humanistike te promjenu paradigme istraživanja u humanističkim znanostima koju je digitalna humanistika uzrokovala; utjecaj digitalne humanistike na digitalizaciju

u baštinskim ustanovama; postojeće studije korisnika iz područja digitalne humanistike i one koje tek treba provesti, a odnose se na digitalizaciju; IFLA-ine *Guidelines for Planning and Digitization of Rare Book and Manuscript Collections* i stupanj njihove prilagodljivosti potrebama korisnika zbirki rukopisa i stare tiskane građe; problem podataka znanstvenih istraživanja u humanističkim znanostima te mogućnosti doprinosa knjižnične zajednice pri prepoznavanju, stvaranju i dijeljenju podataka koji mogu poslužiti za daljnja znanstvena istraživanja, odnosno mogućnosti korištenja elemenata podataka za opis stare i rijetke građe kao podloge za analizu zbirke, uz pomoć metodologija koje uvodi digitalna humanistika. Zaključno će se predložiti mjere koje treba poduzeti u baštinskim ustanovama kako bi se projekti digitalizacije i njihovi rezultati što više prilagodili korisnicima iz područja humanističkih znanosti.

POSTUPAK OZNAČIVANJA TEKSTA U PROJEKTIMA DIGITALIZACIJE STARE GRAĐE ZA POTREBE ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKOGA RADA

Boris Bosančić

Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku
bbosancic@ffos.hr

Od 17. stoljeća, kada započinje proučavanje inkunabula, stare knjige postaju predmetom proučavanja mnogih znanstvenika i istraživača iz društvenih i humanističkih znanosti – povjesničara

knjige, povjesničara umjetnosti, povjesničara književnosti, sociologa, lingvista, filologa, bibliografa, stručnjaka zaštite građe, knjižničara i dr. Zanimanje za stare knjige na hrvatskome jeziku raste tijekom 1990-ih usporedno s jačanjem zanimanja za nacionalnu kulturnu baštinu kada je uočeno povećano zanimanje za stare knjige i izvan znanstvenih zajednica. Projekti digitalizacije stare građe sve više privlače pozornost istraživača iz društvenih i humanističkih znanosti jer omogućuju provedbu znanstvenoistraživačkoga rada u digitalnome okruženju, u sklopu relativno nove discipline – digitalne humanistike. Standardi za označivanje teksta (*text encoding*), među kojima se ističe TEI (*Text Encoding Initiative*), u najvećoj se mjeri koriste za razrješenje specifičnih potreba znanstvenika u njegovu znanstvenoistraživačkom radu. Na primjeru označivanja teksta starih knjiga na hrvatskome jeziku u izlaganju će se pobliže razmotriti postupak označivanja teksta pomoću TEI-a za potrebe znanstvenoistraživačkoga rada istraživača iz društveno-humanističkih znanosti.

MOGUĆNOSTI ISTRAŽIVANJA STARE I RIJETKE GRAĐE POMOĆU RAČUNALNOGA PROGRAMA **DOCMARK**

Mario Essert, Marijana Tomić

Katedra za strojarsku automatiku, Fakultet strojarstva i brodogradnje;
Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
messert@fsb.hr; mtomic@unizd.hr

U izlaganju će se prikazati mogućnosti istraživanja stare i rijetke građe u sklopu projekata u digitalnoj humanistici, koji najčešće podrazumijevaju suradnju više istraživača pri istraživanju istoga dokumenta, odnosno suradničko okruženje koje često uključuje istraživače koji su udaljeni i koji dolaze iz različitih disciplina, s različitim ekspertizama i područjima zanimanja, brigu o podatcima znanstvenih istraživanja te kvantitativne metode, odnosno statističku analizu podataka i daljnje interpretacije dobivenih podataka. U skladu s takvim suvremenim zahtjevima na Fakultetu strojarstva i brodogradnje u Zagrebu izrađen je računalni program *DocMark*, koji se koristi za istraživanje dokumenata, i to označivanjem vizualnim oznakama koje se postavljaju na digitaliziranu sliku dokumenta, preciznim mjeranjem i kvantitativnom analizom postavljenih oznaka. U izlaganju će se prikazati program *DocMark*, pojasnit će se razlozi njegove izradbe i mogućnosti koje trenutačno ima, ali i koje je moguće dodati, u skladu sa zahtjevima novih istraživanja, odnosno u skladu s potrebama projekata vezanih uz digitalizaciju i istraživanje stare i rijetke građe koja se čuva u baštinskim ustanovama. *DocMark* koristi WebGL, JavaScript i PHP/MySQL tehnologiju, a korisniku programa omogućen je rad u jednome ili u više slojeva u kojima

korisnik postavlja vizualne označke, kojima je unaprijed pridruženo određeno svojstvo/kategorija, na željeno mjesto na dokumentu. Program obuhvaća i alat za precizno mjerjenje te označivanje određenih područja dokumenta, što je osobito bitno za kodikološka istraživanja, a sve postavljene označke, vrijednosti mjerena i opisi spremaju se u bazu. Omogućeno je pretraživanje dokumenata prema svim označenim elementima, analiza, usporedba i pregledavanje dokumenata, označenih elemenata i bilježaka unesenih uz pojedine stranice ili cijeli dokument, i to da dokument označuje više udaljenih korisnika. U drugome će se dijelu izlaganja prikazati ilustrativni rezultati istraživanja srednjovjekovnih i ranonovovjekovnih rukopisa i stare tiskane građe te mogućnosti istraživanja odabranih kodikoloških, tipografskih, paleografskih (grafetičkih) i drugih osobitosti rukopisa i stare tiskane građe uz pomoć računalnoga programa *DocMark*.

UMJETNOST MULTIORIGINALA: OD DRVOREZA DO RAČUNALNE GRAFIKE

Mikica Maštrović

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
mmastrovic@nsk.hr

Revoluciju koju je izazvalo računalo sigurno je najveća poslijе Gutenbergova izuma tiskarskoga stroja. Međutim, kada govorimo o likovnoj umjetnosti, a posebno grafici kao multioriginalu, tada računalo u grafičkoj umjetnosti moramo shvatiti kao sredstvo pomoću kojega ostvarujemo određenu likovnu ideju. Jedino primjena

digitalne tehnologije s artističkom namjerom može biti temeljom nastanka umjetničkoga djela. Stoga svijet računala i stvaranje matrice pomoću računala možemo usporediti s matricama tradicionalnih grafičkih tehnika. Među njima postoji niz podudarnosti, a najvažnija je da i jedan i drugi način stvaraju otisnuti list – multioriginal. Zbog toga je pri izradbi računalne grafike bitan kodeks ponašanja istovjetan kodeksu koji se koristi kod tradicionalnih grafičkih tehnika.

Za nastanak matrice računalne grafike odgovorne su različite aplikacije pomoću kojih se određuje matrica. Rad nastao korištenjem jedne aplikacije može biti isписан na različitim pisačima te je stoga nužno odrediti parametre ispisa, podlogu na kojoj će djelo biti ispisano, kao i boje koje će se za ispis koristiti. Svaki računalni grafički list mora sadržavati redni broj otiska, nakladu, naziv papira na kojem je otisnut, boje koje su korištene, vrstu pisača, rezoluciju ispisa te godinu nastanka i potpis autora.

Kod opisa računalne grafike ne opisujemo matricu koja je u digitalnome obliku, već produkt te matrice, kao što ne opisujemo drvenu ploču kao matricu drvoreza, već papir na kojem je otisnut prikaz nastao pomoću matrice rađene na drvenoj, bakrenoj ili cinkovoj ploči. To su razlozi zbog kojih je i pristup kataložnomu opisu računalne grafike drukčiji od pristupa tekstualnim djelima nastalim korištenjem računalne tehnologije.

PET GODINA ZBIRKE CROATIAE AUCTORES LATINI I PRVA GODINA PROJEKTA CROATICA ET TYROLENSIA

Željka Salopek

Zbirka za klasičnu filologiju Knjižnice Filozofskoga fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu
zsalopek@ffzg.hr

Digitalna zbirka *Croatiae auctores Latini* (CroALa, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ISBN 978-953-175-356-2) objavljena je prvi put 2009. kao jedan od rezultata projekta *Digitalizacija hrvatskih latinista*. Okuplja digitalna izdanja latinskih tekstova hrvatskih latinista, kao i autora povezanih s Hrvatskom, te trenutačno sadrži više od pet milijuna riječi 194 autora u 451 dokumentu; najstariji tekst potječe iz 976., a najnoviji iz 1984. godine. Zbirka je slobodno dostupna, a tekstovi su objavljeni pod licencijom Creative Commons, te ih bilo tko može koristiti u bilo koju svrhu.

Zbirka CroALa čini i jedan od osnovnih alata u istraživačkome projektu *Croatica et Tyrolensia – digitalna usporedba hrvatske i tirolske latinističke književnosti* (2013. – 2015.). Projekt, koji je novčano potpomogao fond *Jedinstvo uz pomoć znanja*, omogućuje istraživačima Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Instituta *Ludwig Boltzmann* za novolatinske studije iz Innsbrucka, Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i centra *Književni krug Split – Marulianum* da uspoređuju bibliografske, tekstualne i književnopovijesne aspekte dvaju novolatinskih tekstualnih korpusa.

U izlaganju će se prikazati pregled razvoja zbirke CroALa u zadnjih šest godina te će se predstaviti prvi bibliografski i tekstualni rezultati projekta *Croatica et Tyrolensis*.

ARTNET – PRIMJER PRIMJENE RAČUNALNIH MODELAA U POVIJESTI UMJETNOSTI

Ljiljana Kolešnik, Artur Šilić

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb; samostalni istraživač
ljkoles@ipu.hr; artursilic@gmail.com

U sklopu projekta *ARTNET* – umjetničke mreže, umjetnička udruženja i kolaborativni oblici umjetničkih praksi – Organizacijski i komunikacijski modeli hrvatske umjetnosti 20. i 21. stoljeća HRZZ-a, provodi se digitalizacija specifične vrste građe, kojom se iz analognih i digitalnih izvora stvara specifična baza podataka. Pritom se koristi pristup iz digitalne humanistike – s jedne strane, provode se istraživanja u području povijesti umjetnosti i teorije socijalnih mreža, a s druge strane, koriste se računalne metode za provođenje istraživanja, i to u dvije bitne situacije.

Prvo, analitičkim alatom *Text Explorer* provodi se jezična obradba tekstova (automatska ekstrakcija imena osoba, lokacija i nadnevaka) te prostorna i vremenska vizualizacija ekstrahiranih informacija. *Text Explorer* sustav omogućuje da se u sklopu heterogene građe vrlo brzo pronađu sve relevantne informacije za pojedini entitet te da se učinkovito strukturiraju u posebnu bazu podataka *Croatian Artist Network Information System*, specifičnu za ovaj projekt. Osim općenitih informacija o umjetnicima i njihovu djelovanju, svrha je baze

postaviti temelj za prikaz socijalnih interakcija među umjetnicima.

Drugo, računalne metode koriste se za otkrivanje specifičnosti i općenitosti umjetničkih društvenih mreža, omogućavaju se usporedbe, kao i vizualizacije istih, radi potvrde središnje hipoteze projekta, prema kojoj postoji konačan i opisiv broj modela socijalne organizacije i komunikacije u modernoj i suvremenoj umjetnosti dokazivih na primjeru hrvatske likovne scene i primjenjivih u istraživanjima umjetničkoga djelovanja 20. i 21. stoljeća u svim, pa i izvaneuropskim sredinama.

DIGITALIZACIJA SABORSKIH ZAPISNIKA

Artur Šilić, Gordan Ravančić

samostalni istraživač; Hrvatski institut za povijest
artur.silic@gmail.com; gordan@isp.hr

Ovaj projekt bavi se digitalizacijom i naprednim računalnim predstavljanjem sadržaja Stenografskih zapisnika Sabora Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Ti su zapisnici periodična publikacija koju je izdavao Hrvatski sabor od 1845. do 1918., odnosno do kraja postojanja Austro-Ugarske Monarhije.

S obzirom na to da se u najvišem zakonodavnom tijelu raspravljalo o nizu političkih, gospodarskih i društvenih tema koje su obilježile živote stanovnika Hrvatske za vrijeme velikoga svjetskog sukoba, Zapisnici su nepresušan izvor za istraživanje gospodarske i društvene povijesti, ali i povijesti istaknutih pojedinaca, čije se djelovanje zrcali preko njihovih govora u Saboru. U ovoj se opsežnoj građi kriju imena brojnih drugih pojedinaca, čija je djelatnost protjecanjem vremena

pala u zaborav, a ostavili su znatan trag u hrvatskoj povijesti, iako su toga danas svjesni tek rijetki stručnjaci.

Svrha je projekta da Stenografski zapisnici postanu javno dostupniji te da se digitalno obrade i pripreme za pretraživanje na kakvo su naviknuli korisnici 21. stoljeća. To podrazumijeva nove pristupe u digitalnoj humanistici koji spajaju društvena istraživanja i računalne metode analize podataka. Na taj način nastat će temelj za nova historiografska i politološka istraživanja, a inovativnost je projekta korištenje naprednih pristupa za analizu teksta kako bi se predstavili dokumenti koji opisuju dio hrvatske povijesti.

U tu svrhu iskoristit će se računalni sustav *Text Explorer* za analizu teksta koji spaja napredne jezične tehnologije i učinkovito indeksiranje tekstova. Sustav *Text Explorer* ima mogućnost automatskoga prepoznavanja imena osoba, lokacija, vremenskih izraza u tekstovima napisanim na hrvatskome jeziku. Osim pregledavanja tekstova, nakon jezične obradbe korisnicima je dostupno napredno pretraživanje i filtriranje tekstova. Također, kao potpora analizi, u sustavu je na raspolaganju i interaktivna vizualizacija sadržaja po vremenskim i geografskim odrednicama.

DIGITALNA KNJIŽNICA I TEMATSKE DIGITALNE ZBIRKE: PRISTUPI PREDSTAVLJANJU DIGITALNOGA SADRŽAJA

Sofija Klarin Zadravec

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
sklarin@nsk.hr

Tematske digitalne zbirke u knjižnicama postupno mijenjaju svoju svrhu, način izradbe i komuniciranja sadržaja s korisnicima. Na samim početcima provedbe projekata digitalizacije građe, tematske su zbirke (virtualne zbirke i virtualne izložbe) bile bitan način predstavljanja digitaliziranoga sadržaja. Objavljivane su najprije na prijenosnim medijima (CD-ROM, DVD), a potom i na mreži. Postupnim rastom količine digitalnoga sadržaja izrađenoga u projektima i programima sustavne digitalizacije građe te zahtjevima razvoja sustava digitalne knjižnice, koji je podrazumijevao i masovnu obradbu preslika te izradbu metapodataka, tematske su izložbe privremeno došle u drugi plan. Međutim, velika količina digitalnoga sadržaja ubrzo dovodi do potrebe kvalitetnijega predstavljanja tematskih digitalnih zbirki javnosti, nudeći inovativni i pristupačniji pogled sadržaja digitalnih zbirki. Razvoj aplikacija za izradbu tematskih digitalnih zbirki u sklopu komercijalnih sustava (*Google Cultural Institute, BiblioBoard* itd.) te korištenje programske podrške otvorenoga koda, osigurao je alate koji potiču kreativnost i prevladavaju okvire tradicionalnoga predstavljanja i korištenja građe u digitalnoj knjižnici po uzoru na knjižnični katalog. Vidljiv je i uzajamni utjecaj obaju navedenih pristupa organizaciji i predstavljanju digitalne građe, što je svakako odraz zahtjeva za interoperabilnost.

metapodataka i digitalnih objekata, ali i potrebe ponude digitalnih sadržaja preko različitih komunikacijskih kanala, te prilagodbe različitim skupinama korisnika. Pogled na razvoj organizacije i predstavljanja digitalnoga sadržaja bit će ilustriran i primjerima dostupnih modula sustava digitalne knjižnice Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te njezinih tematskih zbirki.

METODE I ALATI PROJEKTNOGA MENADŽMENTA U PROCESU DIGITALIZACIJE

Cvijeta Kraus, Irina Starčević Stančić

Leksikografski zavod *Miroslav Krleža*
cvijeta.kraus@lzmk.hr; irinas@lzmk.hr

Autorice izlažu problematiku sustavnoga pristupa primjene metoda, tehnika i alata projektnoga menadžmenta u procesu digitalizacije. Projektni menadžment (PM) uključuje planiranje, organiziranje, kontrolu i vođenje, odnosno upravljanje vremenski ograničenim, jednokratnim aktivnostima, procesima, odnosno projektima. Upravljanje projektom, pa tako i procesom digitalizacije, zahtijeva određena znanja i vještine koje je potrebno stalno usavršavati, ali autorice smatraju da je prvi korak razvijanje svijesti o korisnosti projektnoga razmišljanja, odnosno projektnoga pristupa i primjenjivanja metoda projektnoga menadžmenta. Smatraju da se projektni pristup premalo i rijetko koristi, a uspješnost provedene digitalizacije ovisi upravo o sposobnosti organiziranja, provođenja i kontrole svih aktivnosti projekata digitalizacije. Autorice navode primjer primjene nekih metoda, tehnika i alata projektnoga

menadžmenta u projektu digitalizacije tiskanih (knjižnih) izdanja Leksikografskoga zavoda *Miroslav Krleža* i objavljaju njihovu ulogu za uspješnost provođenja projekta digitalizacije. Leksikografski zavod *Miroslav Krleža* digitalizacijom svojih izdanja želi omogućiti pristup vrijednom enciklopedijskom i leksikografskom sadržaju u elektroničkome obliku pa od 2009. provodi projekt digitalizacije. Sav digitalizirani sadržaj koji nastaje tijekom toga projekta objavljuje se na internetskoj stranici <http://enciklopedija.lzmk.hr>. Autorice opisuju postupak izbora prikladnih metoda, tehnika i alata projektnoga menadžmenta za praćenje tijeka aktivnosti u procesu digitalizacije, definiranje i praćenje rizika ulogama na projektu, određivanje točaka provjere, izradbu gantograma i sl. te ih stavljuju u širi kontekst vođenja projekata digitalizacije.

LOCLOUD COLLECTIONS – DIGITALNA KNJIŽNICA SPREMNA U DVJE MINUTE

Sara Vukušić

Gradska knjižnica Rijeka
sara.vukusic@gkri.hr

U radu će se predstaviti usluga *LoCloud Collections (LoCloud zbirke)*, namijenjena malim knjižnicama, kućnim muzejima i ostalim malim ustanovama kulturne baštine.

Sadržaj lokalnih muzeja, arhiva, knjižnica, arheoloških nalazišta i drugih sličnih ustanova još je uvijek premalo zastupljen u Europeani, europskoj digitalnoj knjižnici, te općenito na internetu. Projekt *LoCloud* mreža je najboljih praksi koju novčano potpomaže vlastitim

novčanim prilogom (sufinancira) Europska komisija pod programom *CIP ICT-PSP*, nastao s ciljem da se Europeani pridoda više od 4 milijuna digitaliziranih izvora iz europskih kulturnih ustanova.

LoCloud djeluje pod geslom *lokalni sadržaj u Europeaninu oblaku*, a namijenjen je malim i srednje velikim kulturnim ustanovama lokalne baštine kojima nedostaju tehnički kapaciteti za agregaciju digitalnoga sadržaja ili koje nisu dio agregacijske mreže, a žele svoj digitalni sadržaj učiniti dostupnim preko Europeane.

U sklopu projekta razvijena je infrastruktura za agregaciju i pobiranje metapodataka temeljena na tehnologijama u oblaku, kao i niz mikrousluga koje se koriste nakon pobiranja, kao što su obogaćivanje metapodataka, višejezični rječnici za lokalnu povijest i arheologiju, aplikacija *Wikimedia* za korisnički sadržaj i alat za geolokaciju.

LoCloud Collections (*LoCloud zbirke*) jedna su od razvijenih usluga projekta *LoCloud*. Riječ je o digitalnoj knjižnici koja pruža mogućnost postavljanja zbirki kulturne baštine *online*, uz pomoć tehnologija u oblaku.

Korištenje *LoCloud zbirki* ne zahtijeva vlastitu IT infrastrukturu, poslužitelje ni posebno instaliranu programsku podršku za upravljanje digitalnim zbirkama – sve se to nudi u obliku *online* usluge. Od registracije do stvaranja vlastite digitalne knjižnice ne mora proći više od nekoliko minuta. *LoCloud zbirke* dostupne su na internetskoj stranici <https://www.locloudhosting.net/>.

OBJEDINJAVANJE GRAĐE ETNOGRAFSKE ZBIRKE IVE ČAKALIĆA DIGITALIZACIJOM

Nikola Bonić, Katarina Dimšić, Hrvoje Stančić

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu;

Odsjek za etnologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
nbonic@ffzg.hr; kdimsic@ffzg.hr; hstancic@ffzg.hr

Svrha je rada prikazati kako se dobrom suradnjom Filozofskoga fakulteta i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti preko projekta digitalizacije objedinila građa vrijedne i tražene etnografske zbirke. Autori najprije objašnjavaju kako je došlo do suradnje, potom ističu važnost doprinosa Ive Čakalića hrvatskoj etnologiji te prikazuju tehničko-operativne postupke procesa digitalizacije.

Ivo Čakalić (1889. – 1971.) u hrvatskoj etnologiji poznat je kao narodni etnograf. Završio je samo osnovnu školu u Kaptolu. Na nagovor etnomuzikologa dr. Vinka Žganca, muzikologa i folklorista Josipa Andrića i muzealca Josipa Langhamera počeo je 10-ih godina 20. stoljeća zapisivati tradicijske običaje i izvorne/usmene pjesme svojega sela i okolice te svakodnevnicu svojega djetinjstva. Njegovi se rukopisi danas čuvaju u Gradskome muzeju Požega, u Župi sv. Petra i Pavla apostola u Kaptolu (kod Požege), kulturno-umjetničkim društvima „Ivo Čakalić“ iz Kaptola i „Tkanica“ iz Alilovaca, u Muzeju Slavonije u Osijeku, Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu te na Odsjeku za etnologiju HAZU u Zagrebu.

Gradivo koje je okupljeno u Zbirci njegovih rukopisa donosi iznimno vrijedne zapise o tradicijskome životu početkom 20. stoljeća,

koji su prije svega bitni za sva znanstvena i stručna istraživanja u području hrvatske etnologije, etnomuzikologije i etnolingvistike, ali i svima onima koji se bave kulturnom povijesti lokalne i šire zajednice. Stoga je istraživačima, odnosno akademskoj i stručnoj javnosti, te lokalnoj zajednici koja nastoji sačuvati tradicijske vrijednosti obnavljanjem baštine, od posebne važnosti osigurati suvremenim pristupom građi. Digitalizacijom se to postiglo, građa se virtualno objedinila u jednu zbirku koja pridonosi lakošći dostupnosti i potiče na daljnja istraživanja, ali i na korištenje u obrazovanju i čuvanju kulturnoga identiteta, posebno toga kraja Slavonije. Tijekom digitalizacije studenti su, u sklopu vježbi na predmetu *Digitalizacija i migracija dokumenata*, digitalizirali građu. Pritom su njome prikladno rukovali, pazili na okolne uvjete osvjetljenja, vjerodostojnost boje izvornika, uređujući postavke odnosa boje, kontrasta i svjetlosti, koristili OCR, dodavali i uređivali metapodatke o digitaliziranoj građi.

DIGITALIZACIJA ARHIVSKOGA FONDA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA

Željko Trbušić

Odsjek za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
ztrbusic@hazu.hr

Arhiv Odsjeka za povijest hrvatske književnosti, u kojem se čuva ostavština Antuna Gustava Matoša, sadrži više od 200 fondova hrvatskih pisaca prikupljenih u drugoj polovici prošloga stoljeća.

Gradivom Arhiva koriste se brojni hrvatski i inozemni znanstvenici, a Odsjek se na njegovu temelju specijalizirao za izradbu kritičkih izdanja sabranih djela hrvatskih književnika 19. i 20. stoljeća. Fond Antuna Gustava Matoša opsegom ispunjava 50 arhivskih kutija, a sadržajno se sastoji od autografa pjesama, novela, osvrta, kritika, prikaza, feljtona, satiričkih tekstova, rukopisnih prijepisa, strojopisnih prijepisa, novinskih isječaka i fotografija te osobnih dokumenata i posjetnica. Proces prebacivanja u digitalni oblik obavila je 2011. tvrtka *Novena d.o.o.* u suradnji s Odsjekom, a projekt je novčano potpomoglo Društvo Antuna Gustava Matoša iz Tovarnika. Ukupno je skenirano približno 9400 stranica.

Godine 2014., u suradnji s tvrtkom *ArhivPRO d.o.o.*, započeo je proces prebacivanja digitaliziranoga materijala u *online* repozitorij Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (<http://dizbi.hazu.hr/>), gdje će gradivu moći pristupiti i javnost. U sklopu toga dokumenti su označeni metapodatcima radi lakšega pretraživanja i dodatno su obrađeni kako bi im se moglo kvalitetno pristupiti. Sredinom ožujka 2015. planirano je slanje materijala u Europeanu preko projekta *Europeana Cloud (eCloud)* u koji je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti uključena od veljače 2013. godine. Na taj je način zaokružen projekt digitalizacije koji će štititi gradivo od oštećenja koja nastaju prekomjernom uporabom izvornih rukopisa, ali i ponuditi lakši pristup i pretraživanje preko interneta.

PROJEKT *BIBLIOGRAPHIA HISTRICA ONLINE:* DIGITALIZACIJA KAO DODANA VRIJEDNOST

Nadia Bužleta

Gradska knjižnica i čitaonica Pula
nadia.buzleta@gkc-pula.hr

Projekt *Bibliographia Histrica online* (BHO) nastao je 2009., s ciljem prikupljanja građe za retrospektivnu bibliografiju knjiga i periodike objavljene u Istri od sredine 19. stoljeća do 1918. godine. Zamišljen je kao višegodišnji projekt kojim se u prvoj fazi rada želi dobiti najcjelovitiji mogući bibliografski popis sačuvanih knjiga i periodičkih publikacija objavljenih u Istri od početaka tiskarstva do 1918., odnosno do propasti Austro-Ugarske Monarhije. Stare istarske knjige, novine i druge publikacije predstavljaju hrvatsku tiskanu kulturnu baštinu i bitan su povijesno-kulturološki izvor mnogim istraživanjima. Zbog povijesnih prilika u Istri, onodobna višejezična građa danas je raspršena po knjižnicama država u čijem je sastavu Istra bila u prošlosti, dok mnoge od tih publikacija nisu sačuvane u hrvatskim baštinskim ustanovama. Glavna je zadaća projekta na jednome mjestu objediniti istarsku tiskarsku produkciju toga razdoblja.

Radi dostupnosti i predstavljanja tiskane kulturne baštine svim zainteresiranim korisnicima, sadržaj projekta dostupan je na internetskoj stranici <http://www.bho.com.hr/> na kojoj je smještena kumulativna bibliografska baza podataka popisanih jedinica, uz informaciju gdje su jedinice sačuvane. Inicijalni projekt popisivanja publikacija proširen je pridodavanjem određenoga broja digitaliziranih stranica svake popisane publikacije bibliografskomu

zapisu. Digitalizirane su preliminarne stranice, naslovnice pojedinih vrjednijih publikacija, bitne ilustracije i kartografski prikazi, predgovori i sadržaj publikacije, a postoji mogućnost dodavanja poveznice na cjelovitu digitaliziranu jedinicu na drugim mrežnim izvorima. Djelomična digitalizacija građe pruža korisnicima temeljnu vizualnu informaciju publikaciji bez prostorno vremenskih ograničenja i kao takva dodana je vrijednost bibliografskomu popisu. Cjelokupna bibliografska baza pretraživa je prema više mjerila, a na portalu projekta nalaze se sadržaji koji upotpunjuju informaciju o povijesti tiskarstva i nakladništva u Istri.

Nositelj je projekta *Bibliographia Histrica online* Društvo bibliotekara Istre, uz suradnju ustanova iz Hrvatske, Slovenije i Austrije.

REVITALIZACIJA HRVATSKE KULTURNE BAŠTINE PRIMJENOM SUVREMENE INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Kristina Špelić

BCC Services d.o.o.
kristina.spelic@bccservices.com

Svakodnevno smo svjedoci sve većeg utjecaja informacijske tehnologije na naše društvo i nebrojenih mogućnosti kojima IT optimizira naš život, od osobne upotrebe raznih uređaja do optimizacije poslovanja i kreiranja novih trendova u poslovanju, neovisno o gospodarskim područjima i granama.

Kultura kao pojam označava cjelokupno naslijede neke grupe

Ijudi, obrazaca mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe, zajednice ili društva, kao i izraza tih obrazaca u materijalnim objektima. Iz toga možemo zaključiti da kultura i sama svjedoči novom digitalnom dobu koje mijenja ustaljene obrasce komunikacije i značenja samih informacija. Informacija postaje temelj našega doba, a vrijeme dolaska do te informacije kao i mogućnosti njene razmjene postaju ključ našega društva.

Razlikujemo šest era povezivanja ljudi, procesa i informacija. Od 105. godine, kada se u Kini počeo upotrebljavati papir, stotinama godina trajala je era papira. Nju je naslijedila era mikrofilma i mikrografije, koji su se pretežito koristili za dokumentiranje i snimanje, ali je papir i dalje ostao primarna tehnologija za nestrukturirane informacije u poslovanju. Od 1960. do 1980. traje ERP era gdje su IT ulaganja najvećim dijelom usmjerena u računovodstvene sustave, međutim, u ostalim sferama poslovanja i dalje je papir dominantan, kao i u svakodnevnoj komunikaciji. Tijekom 1980-ih i 1990-ih nastupa *Document Management & Workflow Management* era koja zamjenjuje papir prvenstveno u poslovno-kritičnim, visokovolumskim, ključnim procesima poslovanja (farmacija, osiguranje i sl.). Obilježava je mali broj specijaliziranih stručnjaka i pohrana unutar tvrtke putem LAN mreže (isključivo unutar tvrtke, bez interneta). Početkom 2000-ih i sve širom primjenom interneta ulazimo u ECM (*Enterprise Content Management*) eru koja predstavlja klaster mogućnosti i tehnologija koje organizacije koriste za dohvrat, pohranu, upravljanje, razmjenu i čuvanje sadržaja, vezanih uz procese koji su dokumentno-intenzivni i ključni za poslovanje. Sada je na pragu nova *Beyond-ECM* era nastala pod utjecajem konzumerizacije, mobilnih uređaja, pohrane u *cloudu* i IoT (*Internet of Things*). S pojavom nove ere u kojoj dominiraju mobilnost, analitika, *cloud* i kolaboracija, organizacije su suočene s novim izazovima sigurnosti, normi i pronalasku najboljih praksi u poslovanju.

Nova era i sve šira primjena informacijske tehnologije omogućuje širenje i korištenje kulturnih dobara i usluga jednostavnije nego ikada. Digitalizirani kulturni sadržaji predstavljaju važan resurs europske kulture, a kroz sve snažniji trend povezivanja i umrežavanja sadržaja jača i europski digitalni okvir koji je u skladu sa Strategijom Europa 2020 kojom se građani i subjekti EU potiču da maksimalno iskoriste dobrobiti digitalnih tehnologija. Time i nacionalne kulturne politike dobivaju prostor za razvoj i stvaranje novih digitalnih sadržaja i usluga temeljenih na suvremenim informacijskim tehnologijama.

Cilj našega izlaganja je korisnicima dati uvid u cjelokupan proces upravljanja digitalnim sadržajem, od njegovog izvornog oblika i neovisno o načinu postanka (papir, audio, video, telefaks, e-pošta itd.), postupka digitalizacije, indeksiranja, pretraživanja i sigurne pohrane. Naše dugogodišnje inskustvo i rad s *best-of-breed* tehnologijama potiče nas na rad s korisnicima na osnovi jednostavne, ali snažne pretpostavke – stvaranje platforme koja će računalima omogućiti da podatke razumiju i obrađuju na način kako to radi ljudski mozak. Na taj način omogućuje se automatsko razumijevanje svih oblika informacija (uključivši i društvene mreže, audio i video sadržaje te baze podataka) kao i integracija različitih sustava, kako internih tako i onih izvan organizacije.

ZNAČAJ BAZE DIGITALNIH FOTOGRAFIJA NA PRIMJERU KORIŠTENJA ZBIRKE FOTOGRAFIJA STANKA FERIĆA

Petar Mijić, Josipa Maras Kraljević

Hrvatsko memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata
petar.mijic@centardomovinskograta.hr;
josipa.maras@centardomovinskograta.hr

Za objektivno i znanstveno istraživanje uzroka, tijeka i posljedica Domovinskog rata nužno je osigurati dostupnost arhivskoga gradiva. Gradivo je prije toga potrebno arhivistički obraditi i zaštititi od štetnih vanjskih utjecaja te osigurati njegovu trajnost.

Digitalizacija kao sredstvo zaštite gradiva i olakšavanja pretraživanja gradiva koristi se i u načinu rada Hrvatsko memorijalno-dokumentacijskoga centra Domovinskoga rata. U suradnji s čakovečkom tvrtkom *Inpro* osmišljena je baza *Inarchive* za pohranu i pretraživanje arhivskoga gradiva – dokumenata, tiska, fotografija, zemljovidova i plakata iz razdoblja Domovinskoga rata.

Na primjeru Zbirke fotografija poznatoga ratnog fotoreportera Stanka Ferića bit će prikazan značaj *Inarchive* baze kao sustava za pohranu i opis velike količine gradiva. Sadržaj od više od 4000 fotografija Stanka Ferića odnosi se na mnoga hrvatska i bosanskohercegovačka mjesta u razdoblju od 1991. do 1996. godine. Pretraživanje je olakšano prema nekoliko definiranih odrednica u sklopu baze fotografija, kao što su sadržaj, format, fond i opis fotografije. Baza podupire većinu slikovnih datoteka i nema ograničenja veličine učitane datoteke, a svi podatci spremljeni su u

sustavu pohrane, uz definiranje korisnika koji mogu raditi u sustavu. Datoteke je moguće izravno slati korisniku elektroničkom poštom, snimiti ili obaviti ispis. Uz postojeći sustav koji je u uporabi, sustav je moguće još nadograditi i proširiti novim funkcijama ovisno o potrebama korisnika, ali i same arhivističke struke.

FOTOARHIV BRANKO BALIĆ U POSTUPKU DIGITALIZACIJE

Irena Šimić

Institut za povijest umjetnosti
isimic@ipu.hr

Fotoarhiv Branko Balić zbirka je negativa od 12 000 snimaka, koja je od 1977. godine pohranjena u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu. Predstavlja ostavštinu Branka Balića (Zagreb, 1930. – 1976.), jednoga od znamenitih hrvatskih fotografa sredine 20. stoljeća, čiji je autorski opus javnosti poznat brojnim monografijama i drugim publikacijama iz područja povijesti umjetnosti, kojemu je prema profesiji i pripadao. Istodobno, ova je zbirka danas vrijedan arhivski izvor za istraživanje vrjednijih opusa umjetnika i umjetničkih tendencija u području likovnih umjetnosti, posebno keramike i dizajna, kazališne i filmske umjetnosti, urbanizma i arhitekture. Vrijedan dio opusa čine portreti osoba iz javnoga, pretežno likovnoga i kazališnoga života u Hrvatskoj, npr. Koste Angelija Radovanija, Jurja Dobrovića, Oskara Hermana, Jagode Kaloper, grupe *Gorgona*, Novih tendencija, Vojina Bakića, Vjenceslava Richtera, Vatroslava Mimice, Dušana Vukotića, Zvjezdane Ladika, Pere Kvrgića i dr.

Pojačano zanimanje javnosti i češći upiti za uvid u zbirku radi ponovnoga korištenja pojedinačnih snimaka u znanstveno-istraživačke, edukativne, izdavačke i prezentacijske svrhe zadnjih su godina inicirali ideju pokretanja postupka sustavne digitalizacije ove zbirke.

U fazi stručne obradbe 2009. godine gradivo je usustavljeno u tri cjeline: portreti, djela i razno. Sumarni popisi ovih cjelina dostupni su na internetskoj stranici Instituta za povijest umjetnosti (oznaka zbirke: IPU-ADO-FAB). Postupak fotografske reprodukcije izvornih negativa uobičajenih formata 6 x 6 i 6 x 7 cm (izvorno 120 mm c/b negativ role) započet je 2014., a provode ga u fotolaboratoriju Instituta fotograf i dokumentarist sa suradnicima. Svrha je i očekivani rezultat ovoga postupka izradba digitalnih kontaktnih preslika pojedinačnih analognih negativa (jpg formati pregledne veličine), s pripadajućim standardnim kataloškim podatcima. To će primarno olakšati pristup korisnicima, odnosno omogućiti operativno pretraživanje gradiva za potrebe daljnjih faza stručnoga rada, zaštite i predstavljanja zbirke.

U prvoj fazi postupka digitalizacije izrađene su digitalne preslike snimaka iz cjeline *Portreti* (1641 jedinica), koje su zasad dostupne preko internih informacijskih sustava za pretraživanje podataka Instituta. Zaključno, proces digitalizacije ove zbirke rezultirat će novim podlogama za prijenos znanja u području istraživanja fenomena hrvatskoga kulturnog prostora i kulturne baštine 20. stoljeća.

Svrha je izlaganja obavijestiti stručnu javnost o zbirci u trenutačnoj fazi digitalizacije, u želji da se potakne rasprava o mogućim aspektima i izazovima koji uobičajeno prate digitalizacijske procese (autorska prava, digitalne standarde i alate, mogućnosti mrežnoga predstavljanja i sl.).

AUTORSKO PRAVO U DIGITALNOM OKRUŽJU

Igor Gliha

Katedra za građansko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
igliha@pravo.hr

Autorsko je pravo kao pravo priznato da bi autor mogao slobodno odlučivati hoće li njegovo djelo biti korišteno i na koji način. Time je autoru omogućeno da ostvaruje ekonomski interes u pogledu stvaralačkog rada ali i osobopravne interese, npr. sprječavanje korištenja djela na način i u obliku koji smatra neprimjerenim. Načelno, to pravo ne bi smjelo biti ugroženo bez obzira na tehnologiju. U digitalnom okružju za autore su stvorene brojne mogućnosti korištenja autorskih djela, ali i dostupnost autorskih djela bez autorovoga pristanka. Činjenica da autor ima pravo kontrolirati svoje autorsko djelo ponekad dovodi do pitanja je li „tradicionalno“ autorsko pravo prikladno za digitalno okružje, odnosno da to autorovo pravo predstavlja smetnju razvoju tržista, novih proizvoda i usluga, rastu društvenog dohotka, informatičkom društvu, društvu znanja. Osim toga, autorsko se pravo navodi kao prepreka slobodnom izražavanju i slobodi pristupa informacijama koje su u punom smislu ostvarive upravo u digitalnom okružju. Iz aspekta autora postavlja se pitanje treba li razvoj omogućen digitalnom tehnologijom biti na autorov teret, odnosno prava da sam odluči hoće li, i pod kojim uvjetima, treći smjeti koristiti njegovo djelo. To se pitanje može poglavito postaviti jer se ne dovodi u pitanje raspolaganje tjelesnim dobrima – tj. pravo nekoga da svoju stvar proda, da drugome da na korištenje uz naknadu ili bez nje, pokloni i sl. U digitalnome okružju se naročito osjeća nedostatak kulture

poštivanja tuđih prava, jer tek poštivanje tuđih prava stvara okružje poticajno za stvaranje novih vrijednosti

Temeljno je pravilo da se u slučaju konkurenkcije različitih prava i interesa primjenjuju principi razmjernosti i proporcionalnosti. Također je neprijeporno da se prava pojedinca mogu ograničavati radi interesa društva kao cjeline ali pod određenim prepostavkama koje proizlaze iz ustavnog jamstva vlasništva i drugih privatnih prava. Autorsko pravo se u tom smislu može ograničiti za određena korištenja u digitalnom okružju, ali bi autor pri tom trebao biti obeštećen.

DJELA SIROČAD

Tajana Tomić

Samostalna služba za autorsko pravo i zajedničke pravne poslove,
Državni zavod za intelektualno vlasništvo
tajana.tomic@dziv.hr

Radi usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s Direktivom 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi, bilo je potrebno izmijeniti i dopuniti odredbe Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, s ciljem uređenja pravnoga statusa djela siročadi i mogućnosti njihova zakonitoga korištenja od ustanova od javnoga interesa.

Djela siročad (engl. *orphan works*) su djela i predmeti zaštite srodnih prava (umjetničke izvedbe, fonogrami i videogrami) kojima nije identificiran autor, odnosno drugi nositelj prava, odnosno, ako je i identificiran, nije pronađen unatoč pozornoj potrazi koja je

provedena i evidentirana sukladno odredbama Direktive 2012/28/EU. Izmjenama i dopunama Zakona o autorskome pravu i srodnim pravima uređeno je i novo sadržajno ograničenje isključivih prava u odnosu na autorska djela i predmete srodnih prava koji imaju status siročadi, u korist javno dostupnih knjižnica, obrazovnih ustanova, muzeja i drugih pravnih osoba koje obavljaju muzejsku djelatnost, kao i arhiva, ustanova za filmsku i audiobaštinu te javnih organizacija za radiodifuziju utemeljenih u Republici Hrvatskoj. Ove ustanove imaju mogućnost da djela i predmete srodnih prava koji imaju status siročadi reproduciraju i stavlju na raspolaganje javnosti. Ovo se sadržajno ograničenje uređuje radi uspostavljanja pravnoga okvira koji će na unutarnjem tržištu Europske unije olakšati digitalizaciju i širenje djela i druge građe zaštićene autorskim i srodnim pravima, za koju se ne može identificirati nositelj prava ili se on ne može pronaći, što je jedna od ključnih aktivnosti Digitalnoga plana za Europu.

Hrvatski sabor donio je 24. listopada 2014. godine Zakon o izmjenama i dopunama ZAPSP-a. Zakon je objavljen u NN broj 127/14, dana 29. listopada 2014., a stupio je na snagu 6. studenoga 2014. godine.

ZAŠTO KNJIŽNICAMA I ARHIVIMA TREBAJU PROMJENE U AUTORSKOPRAVNOME ZAKONODAVSTVU

Aleksandra Horvat

redovita profesorica u miru Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
aleksandra.horvat@zg.htnet.hr

U Europskoj se uniji u zadnje vrijeme autorskopravno zakonodavstvo sve češće ističe kao prepreka razvitku jedinstvenoga unutarnjeg tržišta, posebno kad se digitalni kulturni i znanstveni sadržaji nastali u jednoj zemlji žele koristiti u drugoj. Promjene u načinu nastanka, prijenosa, pohrane i korištenja digitalnih sadržaja traže i odgovarajuće promjene u zakonodavstvu koje ih uređuje. Sve se češće govori o osvremenjivanju Direktive o harmonizaciji nekih aspekata autorskoga prava i srodnih prava u informacijskom društvu (2001.), kao i nešto ranije usvojene Direktive o harmonizaciji roka zaštite (1993.). Usporedbom nacionalnih zakona o autorskome pravu pokazalo se, naime, da čak i rok zaštite nije jednak za sve autore u svim zemljama članicama. Knjižnice i arhivi preko svojih strukovnih organizacija poput IFLA-e i EBLIDA-e već desetak godina upozoravaju da kulturni i znanstveni sadržaji nisu samo trgovačko pitanje, nego da je pravo na pristup djelima kulture i znanosti u demokraciji pravo svakoga pojedinca. Upozoravaju i na prepreke s kojima se te ustanove susreću kad žele pružiti usluge svojim korisnicima. Sadašnji skup iznimki i ograničenja sadržanih u zakonima o autorskome pravu pojedinih zemalja na temelju kojih kulturne ustanove i mogu raditi, pokazuje se neprimjerenim današnjim

tehnološkim mogućnostima. Zato je IFLA uputila Svjetskoj organizaciji za intelektualno vlasništvo (WIPO) prijedlog Ugovora za knjižnice i arhive u kojem se navode iznimke potrebne knjižnicama i arhivima u svakodnevnome radu. EBLIDA, LACA (*Libraries and Archives Copyright Alliance*), LIBER i druge strukovne udruge objavile su dosad više dokumenata u kojima navode prepreke koje knjižnicama i arhivima otežavaju djelovanje. U dokumentima se ističe da knjižnice i arhivi traže da im u digitalnome vremenu bude dopušteno činiti barem ono što su smjele u analognome.

AUTORSKOPRAVNI ASPEKTI IZGRADNJE REPOZITORIJA

Daniela Živković

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
dzivkovi@ffzg.hr

Pojava tematskih arhiva, kao i repozitorija sveučilišta, znanstvenih instituta i drugih ustanova koje radove svojih djelatnika u digitalnome obliku žele učiniti dostupnima širem krugu znanstvenika, stručnjaka i široj javnosti, uvela je nove modele pohrane, korištenja i objavljivanja autorskih radova. Znatan poticaj razvoju repozitorija predstavlja postupak digitalizacije analogne građe, iako oni uz digitalne preslike sve češće pohranjuju i izvorno nastalu digitalnu građu. Zbog nedostatka izričitih ograničenja prava autora za potrebe repozitorija, izgradnja i poslovanje repozitorija ovise o odobrenju autora ili drugoga nositelja prava ili o stjecanju prava korištenja.

Svrha je većine repozitorija znanstvene, ali i ostale publikacije, učiniti u cijelosti dostupnima javnosti u otvorenome pristupu. Smatra se da autorsko pravo ne sprječava izgradnju repozitorija u otvorenome pristupu, već nudi dovoljno prostora da se to uskladi s pravnim propisima. Ključno je pitanje tko ima internetska prava na publikacije pohranjene u repozitorije. Postoje različiti aspekti toga problema. U visokome školstvu vrijedi pravilo da se prava na rezultate samostalnoga znanstvenog rada profesora i znanstvenih suradnika ne prenose automatski na ustanovu. Samostalna znanstvena djelatnost uključuje tipične publikacije u stručnim časopisima, kao i knjige i priloge u knjigama profesora i suradnika. Autorska djela pohranjena u repozitorije koriste se i u obrazovne svrhe. Bitno je da pokretači repozitorija često preuzimaju i ulogu nakladnika.

OBLIKOVANJE DIGITALNIH ZBIRKI U PROCJEPU IZMEĐU ZAŠTITE PRAVA KORISNIKA I AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA

Alemka Belan-Simić

Knjižnice grada Zagreba
alemka.belan.ssimic@kgz.hr

Potaknute potrebom razvoja novih usluga, konkurenjom komercijalnih ponuditelja i nedovoljnim ulaganjima u zaštitu vrijednih zbirk, Knjižnice grada Zagreba 2008. godine započele su objavljivati elektronička izdanja izvornika iz zaštićenih zbirk Gradske knjižnice, smatrajući da će se digitalizacijom i objavljinjem zavičajne građe omogućiti zaštita i slobodan pristup zaštićenoj

građi, kao i objedinjavanje građe pohranjene u različitim zbirkama, te njezino predstavljanje javnosti na nov način. Nastojanje da se pristup odabranim vrijednim informacijskim izvorima koje su knjižnice tijekom protekloga stoljeća prikupile osigura što većemu broju korisnika, na samome je početku naišlo na prepreke koje je postavio Zakon o autorskoj i srodnim pravima, pa su se knjižničari zatekli u situaciji da stručna mjerila pri odabiru građe za digitalizaciju podrede mjerilima koje je propisao spomenuti Zakon. U nemogućnosti da se osigura vrijeme za dugotrajno i često neuspješno utvrđivanje nositelja autorskih i srodnih prava, kao i novac za naknadu autorima, u većini se slučajeva pribjeglo digitalizaciji građe nad kojom je isteklo autorsko pravo, a samo se u manjem broju slučajeva krenulo u potragu za nositeljima autorskoga i srodnih prava. U izlaganju će se iznijeti neka iskustva u pribavljanju dozvola za objavljivanje digitalizirane građe, s namjerom da se upozori kako stalne promjene zakonodavstva, nove direktive Europske unije, nepostojanje otvorenih baza podataka o nositeljima autorskoga i srodnih prava te ograničena sredstva za digitalizaciju građe dovode knjižničare u situaciju stalnoga balansiranja između zaštite načela struke i prava na slobodan pristup informacijama, kao i zaštite autorskih i srodnih prava.

AUTORSKA PRAVA U TV KALENDARU

Vladimir Brnardić

Hrvatska radiotelevizija

vladimir.brnardic@hrt.hr

TV kalendar emisija je Hrvatske radiotelevizije koja svakodnevno na popularan način obrađuje teme iz svjetske i hrvatske povijesti. U prikazu tih događaja koristi se različitim slikovnim materijalima različitoga podrijetla koja podliježu autorskim pravima. Sve do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju nije se posebno pazilo na poštovanje autorskih prava, ali ni nakon toga ovo pitanje nije dobilo potrebnu pozornost i važnost. Zbog neznanja i nestručnosti lakše je bilo sve zabraniti nego pokušati naći načine kako poštovati autorska prava i dalje proizvoditi atraktivan program. Nažalost, urednici su u mnogočem prepušteni sami sebi u ovome području, bez stručne potpore, ali uz stalnu prijetnju mogućih sankcija i kazni. U ovome izlaganju pokušat ćemo objasniti s kakvim se sve problemima oko autorskih prava susrećemo u ostvarenju televizijske emisije *TV kalendar* i kako ih rješavamo.

E-KNJIGE U JAVNIM KULTURNIM I ZNANSTVENIM USTANOVAMA TE UPRAVLJANJE VLASNIČKIM PRAVIMA: NA PRIMJERU HRVATSKIH KNJIŽNICA

Kornelija Petr Balog, Kristina Feldvari

Odsjek za informacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku
kpetr@ffos.hr; kfeldvari@ffos.hr

Sve je više hrvatskih knjižnica koje u svojem posjedu imaju elektroničke knjige, odnosno e-knjige. E-knjige, međutim, imaju dijelom bitno drukčija obilježja od tiskanih knjiga. Mnoga su od tih obilježja prednosti u odnosu na tiskane, poput činjenice da se ne mogu fizički uništiti ili pohabati, da ih istodobno može koristiti više korisnika ili da štede prostor. Međutim, e-knjige imaju i nešto što tiskane knjige nemaju, a to je upravljanje vlasničkim pravima ili *Digital Rights Management* (DRM). Općenito, upravljanje je vlasničkim pravima bilo kakav sustav tehnološke zaštite kojim proizvođač, nakladnik ili dobavljač određuju što korisnik može činiti s elektroničkim datotekama, poput e-knjiga, filmova na DVD-u i dr. U temelju, DRM sustavi osmišljeni su s ciljem da osiguraju pristup i korištenje digitalne građe, ali i da onemoguće umnažanje, dijeljenje, reformatiranje ili mijenjanje elektroničkoga medija na bilo koji drugi način. DRM ograničenja mogu varirati od *pasivnih*, koji npr. jednu e-knjigu vezuju jedino uz određenu vrstu e-čitača, do onih *aktivnih*, poput označivanja digitalne datoteke vodenim žigom s nazivom onoga koji je tu datoteku kupio. Iako načelno ideološki pozitivan, DRM se u temelju suprotstavlja mnogim načelima

knjižnične djelatnosti, npr. ne dopušta razumnu uporabu ili *fair use* djela zaštićenih autorskim pravom koja se koriste za obrazovne ili istraživačke svrhe.

U prvome dijelu ovoga rada podrobno ćemo istražiti sustave DRM zaštite e-knjiga te analizirati elemente s kojima knjižnice trenutačno imaju najviše problema. U drugome dijelu rad donosi rezultate istraživanja o korištenju e-knjiga i upravljanju vlasničkim pravima na odabranome uzorku hrvatskih knjižnica.

POSTERSKA IZLAGANJA

IZAZOVI IZVORNO DIGITALNE GRAĐE

Jelena Balog Vojak

Hrvatski povijesni muzej
j.balog@hismus.hr

Nove tehnologije ubrzano prodiru u baštinske djelatnosti donoseći nove mogućnosti, ali i nove izazove. Sve se češće nameće pitanje konvencionalnoga u odnosu na digitalno. To je posebno prisutno u muzejskoj struci zbog raznolikosti mujejske građe. Digitalno okruženje omogućuje digitalizaciju postojeće građe radi njezine dostupnosti i očuvanja, no također stvara i izvorno digitalnu građu. Izvorno digitalnu građu možemo podijeliti u nekoliko skupina. Ta je građa dijelom umjetničkoga značaja (digitalna fotografija), ali i većim dijelom dokumentarnoga, kao npr. različiti dopisi u obliku

Word dokumenata ili PDF-a. Postavlja se pitanje njihova prikupljanja, čuvanja i obradivosti. Jedno je od ključnih izazova odrediti mjerila prikupljanja jer takva građa danas nastaje u velikim količinama. Drugo je bitno pitanje format u kojem se čuva dokument u digitalnome obliku (PDF) ili njegov računalni ispis. Oba formata imaju prednosti i nedostatke. Uz to, pitanje je i čuvanja telefaks dokumenta kao još jednoga bitnog, ponekad i jedinoga sačuvanog, povijesnoga izvora modernoga doba. Treću skupinu modernih dokumenata čini elektronička pošta koja je posve zamjenila konvencionalno dopisivanje. Pisma su priznat i bitan povijesni izvor koji može mnogo otkriti o autoru te primatelju i vremenu kada je napisano. Sličnu je usporedbu moguće povući i s elektroničkom poštom. U Hrvatskome povijesnom muzeju razmišlja se o okupljanju takvih dokumenta u digitalnu zbirku. Ostaje, međutim, pitanje obrade i načina čuvanja takvih elektroničkih dokumenata.

DIGITALIZACIJA NA ZAHTJEV KAO POSLOVNI PROCES I USLUGA U KNJIŽNICAMA

Matilda Hraste

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
matilda.hraste@nsk.hr

Razmatra se digitalizacija na zahtjev kao poslovni proces i usluga u knjižnicama te se analizira njezina provedba u nacionalnim knjižnicama. Prikazane su Upute za digitalizaciju na zahtjev koje je OCLC objavio 2011. godine i koje podrobno opisuju taj proces u knjižnicama. Takoder je analiziran sadržaj i način provođenja

usluge digitalizacije na zahtjev u pet nacionalnih knjižnica s gledišta korisnika. Svrha je analize bila saznati koje su usluge ponuđene u sklopu usluge digitalizacije na zahtjev, kako se provode te kako se korisnika obavješćuje o mogućnostima izrade zahtjeva. Na temelju primjera dobre prakse, prikazano je kako bi usluga trebala biti zamišljena te je istaknuta nužnost postojanja podrobnih uputa za izradbu zahtjeva za digitalizaciju kako bi se i korisniku i knjižničaru olakšala provedba te usluge.

VIRTUALNA IZLOŽBA PRVI SVJETSKI RAT: SVAKODNEVNICA 1914. U STARIM HRVATSKIM NOVINAMA

Anita Marin

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
amarin@nsk.hr

Godina 2014. obilježena je obljetnicom stogodišnjice početka Prvoga svjetskog rata. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu tom je prigodom izradila i virtualnu izložbu *Prvi svjetski rat: svakodnevica 1914. u starim hrvatskim novinama*. Iz fonda NSK u Zagrebu digitalizirane su novine, časopisi i druga građa iz 1914. godine, s ciljem izgradnje digitalne zbirke koja bi služila kao bitan izvor informacija i istraživanja o toj prvoj godini Velikoga rata. Izložbom se nastojalo kreativno nadograditi digitalizirani sadržaj te popularizirati i potaknuti korisnike na njegovo korištenje. Koncepcijski, izložba se sastoji od vremenske crte na kojoj je kronološki za svaki dan te godine izdvojena jedna vijest, kao i

od posebnih kategorija Prva godina rata i Svaštice, u kojima se s odabranim tekstualnim i slikovnim materijalima ilustriraju bitnije okolnosti rata i ratni događaji, odnosno svakodnevni život stanovnika prikazan vijestima iz politike, kulture, znanosti, gospodarstva, zabave ili preko novinskih oglasa.

Za potrebe izložbe digitalizirano je 25 naslova novina s više od 12 000 stranica, kao i građa korištena za izložbu *Prvi svjetski rat u zbirkama Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu: slikom i riječju*. Rad na izložbi nastaviti će se i u sljedećim godinama kako bi se digitalizirala i predstavila građa NSK objavljena u razdoblju od 1914. do 1918. godine.

VIRTUALNA IZLOŽBA PRVI SVJETSKI RAT: IZ ZBIRKI HAZU

Dina Mašina

Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
dinam@hazu.hr

Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti okuplja građu od iznimne povijesne, sociološke, kulturno-umjetničke i ekonomskog vrijednosti. Jedna je od brojnih funkcionalnosti Akademijina repozitorija mogućnost izradbe virtualnih izložbi. Virtualna izložba *Prvi svjetski rat: iz zbirk HAZU*, kojom se obilježava stogodišnjica od početka takozvanoga *Velikog rata*, predstavlja dio digitalizirane kulturno-povijesne baštine široj javnosti. Izložba okuplja materijale različitih jedinica u sastavu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koji daju novu dimenziju poznavanju povijesti. Svoju su vrijednu i

zanimljivu građu izložbi priložili Arhiv za likovne umjetnosti, Hrvatski muzej arhitekture, Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Odsjek za etnologiju, Odsjek za povijest hrvatske književnosti te Odsjek za povijest medicinskih znanosti. Izložba se sastoji od tekstova i slika koji imaju izravnu vezu s metapodatcima, hiperteksta koji upućuje na podrobnije informacije o određenim dijelovima izložbe, glazbe, kao i interpretacije izložbenoga materijala kojim se nastojalo dočarati ovo razdoblje brojnih društvenih i geopolitičkih promjena.

DIGITALIZACIJA STARIH ŠIBENSKIH NOVINA I ČASOPISA

Antonija Miše

Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" Šibenik
amise@knjiznica-sibenik.hr

U hemeroteci Gradske knjižnice "Juraj Šižgorić" Šibenik pohranjene su pedeset jedne novine koje su u Šibeniku izlazile do kraja Drugoga svjetskog rata te osam časopisa. Sve novine i časopisi skenirani su, a na internetskim stranicama Knjižnice objavljeni su svi časopisi i trideset tri novine. Objavljena su i dva godišta Šibenskoga lista, s obzirom na to da je skeniran i taj tjednik, od 1952., kad je počeo izlaziti, do 1967., kad je napravio stanku u izlaženju, te do 1978. godine. Šibenski list najvažniji je lokalni list, nezaobilazan za proučavanje novije povijesti Šibenika i okolice. Naravno, i preostali brojevi, kao i ostale novine, bit će objavljeni nakon što skenirani materijal bude obraden.

Skenirano je ukupno 16 851 stranica (po godinama: 2011. – 7115 str., 2012. – 3556, 2013. – 3200 i 2014. – 2980). Tomu treba dodati približno 5000 stranica koje su skenirane još 2010., a odnose se na Hrvatsku riječ, najstarije šibenske novine, i još tri naslova novina – Hrvatsku misao, Narodnu stražu i Naprednjak. Sveukupno je skenirano gotovo 22 000 stranica periodike.

Informatičari Knjižnice trenutačno izrađuju sustav koji će omogućiti da sva dostupna građa bude pretraživa, odnosno da se sva građa može pretraživati odjednom, a ne samo pojedini dokumenti, odnosno oni koji su otvoreni.

JAKOV GOTOVAC (1895. – 1982.): 120. GODIŠNICA ROĐENJA

Branka Radić

Sveučilište u Splitu
branka.radi7@gmail.com

Ove godine obilježava se 120. godišnjica rođenja hrvatskoga skladatelja Jakova Gotovca (1895. – 1982.). Njegovi najvrjedniji radovi doprinos su afirmiranju i učvršćivanju nacionalnoga glazbenog smjera u Hrvatskoj između dvaju svjetskih ratova. Bogata ostavština u Zbirci muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu dokaz je plodnoga stvaralaštva u području solo pjesme, operne te zborske i orkestralne glazbe. Najvrijedniji dio fonda čine glazbeni rukopisi, odnosno rukopisne i tiskane ostavštine nabavljene kupnjom ili darom skladatelja ili njegovih nasljednika. Odabrani rukopisi predstavljaju jedinstveni trenutak nastanka

sadržajnih momenata u području solo popijevki te uvid u individualan skladateljski opus kao bitan dio glazbene baštine.

Digitalizirana glazbena građa organizirana u obliku zbirke predstavit će se uz pomoć odgovarajuće programske podrške, s ciljem boljega pristupa i pretraživanja pohranjenih informacija. *Greenstone digital library* je sustav za oblikovanje i predstavljanje digitalnih zbirki te potpora za različite vrste dokumenata. Sadržaj digitalne zbirke postupno će se obogaćivati tekstom, slikama, zvučnim i videosnimkama, u skladu s razvojem istraživanja na doktorskoj disertaciji.

DIGITALNA KNJIŽEVNA BAŠTINA RUDOLFA FRANJINA MAGJERA

**Marijana Špoljarić Kizivat, Inge Majlinger Tanocki,
Tena Tormaš Marković**

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
mspoljaric@gskos.hr; ingem@gskos.hr; ttormas@gskos.hr

Digitalizacija ostavštine Rudolfa Franjina Magjera obuhvaća književnu baštinu pohranjenu u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek, prikupljene književne radeve Rudolfa F. Magjera, zbirku fotografija, grafika i povetja, s ciljem očuvanja baštine i vraćanja književnoga djela u rodni grad. Projektom digitalizacije želimo korisnicima i svim građanima približiti književnu baštinu hrvatskoga književnika koji je dugi niz godina djelovao u Osijeku, a čija je ostavština pohranjena u Knjižnici. Digitalizacijom gradi zavičajne vrijednosti zaštitili smo je od uništavanja te je učinili javno dostupnom

i pretraživom.

Konačni je proizvod javno dostupna digitalna zbirka o Rudolfu F. Magjeru, s njegovim književnim radovima i popratnim materijalima koji ga stavljaju u kulturno-povijesni i književni kontekst. Digitalna zbirka dostupna je na internetskoj stranici: <http://magjer.gskos.hr/>.

Biografije autora

Balog Vojak, Jelena radi kao dokumentaristica u Hrvatskome povjesnom muzeju od 2004. godine, gdje je 2010. izabrana u zvanje višega dokumentarista. Diplomirala je povjesne znanosti (2003.) na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Sudjelovala je na više hrvatskih i međunarodnih skupova. Autorica je nekoliko radova iz područja mujejske dokumentacije, objavljenih u međunarodnim zbornicima CIDOC-a i Informatici Muzeologiji. Od 2014. članica je Stručnoga odbora projekta *Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju*. Uže su joj područje zanimanja standardi u dokumentaciji te je autorica radionica na temu standardizacije nazivlja u obradi mujejske građe, održanih u sklopu matične djelatnosti Hrvatskoga povjesnog muzeja. Surađuje i osmišljava projekte digitalizacije mujejske građe i dokumentacije.

Belan Simić, Alemka knjižničarska je savjetnica te profesorica sociologije i etnologije. Od 1979. zaposlena je u Knjižnicama grada Zagreba, od 1998. stručna je suradnica u Matičnoj službi i voditeljica Zbirke BDI, a od 2007. i koordinatorica projekata digitalizacije. Sudjelovala je na više hrvatskih i međunarodnih skupova kao autorica stručnih radova te članica programskih i organizacijskih odbora. Uredila je niz publikacija te surađivala u nekoliko leksikografskih izdanja. Aktivna je članica Hrvatskoga knjižničarskog društva (predsjednica 2002. – 2006.) i Povjerenstva za predlaganje dodjele viših stručnih zvanja u knjižničarskoj struci Hrvatskoga knjižničnog vijeća (2011. –) te koordinatorica Radne skupine za izmjenu Zakona o knjižnicama (2013.–). Dobitnica je Kukuljevićeve povelje.

Bonić, Nikola rođen je 1991. u Tuzli. Završio je opću gimnaziju u srednjoj školi Mate Balote u Poreču te preddiplomski studij Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gdje je trenutačno student diplomske studije

arhivistike i informatike (istraživačke). Od mladosti se bavi fotografijom te je sudjelovao na više izložbi u Poreču. Radio je na projektu snimanja dokumentarnoga filma *Izvori života – voda porečke prošlosti* u suradnji sa srednjom školom Mate Balote i Zavičajnim muzejom Poreštine.

Bosančić, Boris rođen je 1970. u Slavonskome Brodu. Na Strojarskome fakultetu u Slavonskome Brodu, Sveučilišta u Osijeku diplomirao je 1996. godine. Na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu 2003. završio je izvanredni studij bibliotekarstva i stekao zvanje diplomiranoga knjižničara. Na Poslijediplomskome studiju informacijskih znanosti pri Filozofskome fakultetu u Zagrebu magistrirao je 2009., a na poslijediplomskome studiju *Društvo znanja i prijenos informacija* doktorirao je 2011. temom *Označavanje teksta starih knjiga na hrvatskom jeziku pomoću TEI standarda*. Od 2005. zaposlen je na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Osijeku. Od 2007. do 2014. sudjelovao je u istraživačkome projektu *Digitalna knjižnica hrvatske tiskane baštine do 1800.: izvedbene pretpostavke* koji je novčano potpomoglo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. U znanstveno-nastavno zvanje docenta izabran je 2012. godine.

Brnardić, Vladimir diplomirani je povjesničar. Rođen je 1973. u Zagrebu, a od 1997. radi kao novinar i urednik u redakciji emisije *TV kalendar* Dokumentarne produkcije Hrvatske radiotelevizije. Uz autorstvo nekoliko tisuća priloga za TV kalendar, sudjelovao je od 1996. do 2000. godine u ostvarenju 50 dokumentarnih emisija ciklusa *Prošlost u sadašnjosti* i *Na rubu zaborava*. Kao autor (scenarist i redatelj) napravio je i četrnaest autorskih dokumentarnih filmova. Povremeno surađuje u drugim emisijama Hrvatske radiotelevizije – *Dobro jutro Hrvatska*, *Pogled preko granice – emisija za Hrvate u BiH* i *Veterani mira*. Brojne članke objavljuvao je u časopisima *Hrvatski vojnik*, *Velebit*

i *Obrana* (1993. – 2010.) te *VP – magazin za vojnu povijest* (2012. – 2014.). Osim publicističkih, objavljivao je i znanstvene rade. Također je bio urednik i autor brojnih enciklopedijskih jedinica u Hrvatskoj enciklopediji te biografskih jedinica u Hrvatskome biografskom leksikografskom zavodu *Miroslav Krleža*. Objavio je i tri knjige u inozemstvu, a kao stručni suradnik sudjelovao je u ostvarenju izložbe *Domovinski rat* Hrvatskoga povijesnog muzeja (2011.).

Bužleta, Nadia diplomirala je knjižničarstvo na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Od 1993. neprekidno je zaposlena u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula. Od 2009. voditeljica je Matične službe za narodne knjižnice Istarske županije. Posebna su joj područja zanimanja istraživanje povijesti tiskarstva i nakladništva u Istri, izgradnja zavičajnih zbirk te zaštita pisane baštine u Istri. Sudjeluje u projektu Društva bibliotekara Istre *Bibliographia Histrica online* na izradbi istarske retrospektivne bibliografije knjiga, časopisa i novina objavljenih u Istri do 1918. godine. Voditeljica je projekta digitalizacije knjižnične građe *Virtualna zavičajna zbirka (ViZZ)* u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula. Članica je Kulturnoga vijeća za knjigu i nakladništvo Grada Pule i Društva bibliotekara Istre. Sudjelovala je na brojnim stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. U 2014. pokrenula je i sudjelovala u organizaciji međunarodnoga stručno-znanstvenog skupa *155. godina tiskarstva u Istri* kojim se obilježila 155. obljetnica utemeljenja prve tiskare koja je pokrenula tiskarstvo i nakladništvo na području Istre.

Dimšić, Katarina rođena je 1991. u Osijeku. Završila je opću gimnaziju te preddiplomski studij Odjela za kulturologiju na osječkome Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera. Trenutačno je studentica etnologije i kulturne antropologije te muzeologije na Odsjeku informacijskih i komunikacijskih znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Volontirala je u Muzeju Slavonije u Osijeku dvije godine, polazila je seminare i škole tradicijskih glazbala i tradicijskoga pjevanja. Objavila je kraći rad u drugome zborniku Odjela za kulturologiju te sudjelovala u uređivanju prvoga broja časopisa Odjela za kulturologiju. Dobila je nagradu za najbolji studentski rad Povijesnoga društva Požega te je izlagala i objavila dva rada na okruglome stolu Šokačke grane za zbornik *Urbani Šokci*. Na znanstvenome kolokviju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata o baštini Šokaca izlagala je o svojem terenskom istraživanju u Baćkome Monoštoru.

Essert, Mario redoviti je profesor u trajnome zvanju na Katedri za strojarsku automatiku Fakulteta strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu. Nositelj je više kolegija, kao što su *Elektrotehnika*, *Računalna matematika*, *Algoritamske tehnike*, *Objektno programiranje*, *WEB programiranje* i dr. Od 2004. sudjeluje i kao vanjski suradnik u nastavi na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Bio je voditelj ili suradnik na više znanstvenih projekata u Hrvatskoj te suradnik na projektima naših svjetski poznatih znanstvenika – prof. dr. sc. Zvonimira Janka na Mathematisches Institut der Universität Heidelberg i prof. dr. sc. Krešimira Veselića na FernUniversität u Hagenu. Rezultate istraživanja objavljivao je u znanstvenim časopisima iz područja matematike, računalstva i robotike. U zadnje dvije godine intenzivno se bavi primjenom računala u hrvatskome jezikoslovju. Suradnik je na projektu *Repozitorij metafora hrvatskoga jezika*, voditeljice dr. sc. Kristine Štrkalj Despot, te voditelj drugoga, internoga projekta *CroLLOD – hrvatski lingvistički povezani podaci* na Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovje u Zagrebu.

Feldvari, Kristina poslijedoktorandica je na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Osijeku. Godine 2008. obranila je diplomski rad *Tezaurus u teoriji i praksi: izrada tezaurusa za potrebe*

digitalnog repozitorija Odsjeka za informacijske znanosti u Osijeku pod mentorstvom prof. dr. sc. Kornelije Petr Balog. Kao asistentica bila je uključena u znanstveni projekt *Vrednovanje knjižničnih službi i usluga* pod voditeljstvom prof. dr. sc. Kornelije Petr Balog. Doktorsku disertaciju *Okvir za izradu i dizajn tezaurusa za označivanje* pod mentorstvom prof. dr. sc. Kornelije Petr Balog i sumentorstvom doc. dr. sc. Gorana Tanackovića Faletara obranila je u prosincu 2014. godine. Aktivno sudjeluje u aktivnostima Odsjeka za informacijske znanosti, organizaciji skupova te objavljuje radeve i sudjeluje na hrvatskim (Skupština HKD-a) i međunarodnim (LIDA, INFUTURE, Valis Aurea) konferencijama. Znanstveni interes usmjeren je na istraživanja u području organizacije znanja, informacijskoga pretraživanja i traženja informacija, predmetnoga označivanja i tezaurusa.

Gliha, Igor redoviti je profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Obavljao je dužnost voditelja radne skupine *Pravo intelektualnog vlasništva* za pripremu pregovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Član je radnih grupa za izradu prijedloga više zakona uključujući i nacrta prijedloga Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima. Predstavljao je Republiku Hrvatsku u radu World Intellectual Property Organization (WIPO) Diplomatic Conference on Certain Copyright and Neighboring Rights Questions, Geneva, 1996. i Diplomatic Conference on the Protection of Audiovisual Performances, Geneva, 2000. Autor je stotinjak radeva objavljenih u domaćim i inozemnim publikacijama uključujući autorstvo i koautorstvo 10 knjiga. Sudjelovao je s priopćenjima na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim i stručnim skupovima. Predsjednik je Hrvatskoga društva za autorsko pravo (HDAP-ALAI).

Horvat, Aleksandra redovita je profesorica u miru Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Predsjednica je Komisije za autorsko

pravo i otvoreni pristup Hrvatskoga knjižničarskog društva, članica IFLA-inog Odbora za autorsko pravo i druga pravna pitanja (CLM) te EBLIDA-inog Stručne skupine za informacijsko pravo (EGIL). Od 2012. do 2014. sudjelovala je u međunarodnome projektu *Autorskopravne politike knjižnica i drugih kulturnih ustanova*, koji je novčano potpomoglo Ministarstvo znanosti Bugarske. Napisala je knjigu *Knjižnični katalog i autorstvo* (1995.), a u suautorstvu knjige *Knjižnice i autorsko pravo* (2009.) i *Između javnosti i privatnosti* (2012.); njem. izd. (2015.). Uredila je više zbornika stručnih i znanstvenih radova iz knjižničarstva. Sudjelovala je kao pozvana predavačica na znanstvenim i stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu.

Hraste, Matilda inženjerka je matematike iz područja matematičke statistike i računarstva. Radi kao stručna suradnica na digitalizaciji knjižnične građe u Hrvatskome zavodu za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Diplomirala je 2010. godine na Prirodoslovno-matematičkome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Stručno se usavršavala na Universidade de Campinas u Campinasu u Brazilu, gdje je radila kao dio tima na istraživačkome programiranju u Matlabu. Volontirala je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na poslovima digitalizacije starih hrvatskih novina i časopisa. Apsolventica je na izvanrednome diplomskom studiju informacijskih znanosti (bibliotekarstvo) na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Klarin Zadravec, Sofija savjetnica je za digitalizaciju u Hrvatskome zavodu za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, koordinatorica je programa i projekata digitalizacije građe NSK te uspostave sustava digitalne knjižnice. Godine 2012. obranila je doktorski rad Koncept funkcionalne granularnosti u organizaciji informacija digitalne knjižnice na Odsjeku za informacijske i

komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Članica je IFLA-ine Sekcije za novine, suradnica na projektu European Newspapers, članica Radne grupe za Europsku knjižnicu i europsku digitalnu knjižnicu European Nationalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, tehničkoga odbora Hrvatskoga zavoda za norme HZN/TO 46, Bibliotekarstvo, dokumentacija i informacije te uredništva Vjesnika bibliotekara Hrvatske. Izlagala je na hrvatskim i inozemnim skupovima, objavila je veći broj radova o organizaciji informacija, metapodatcima i digitalizaciji.

Kolešnik, Ljiljana znanstvena je savjetnica Instituta za povijest umjetnosti. Diplomirala je povijest umjetnosti i komparativnu književnost na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Magistrirala je muzeologiju na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu, a doktorirala je povijest umjetnosti na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Teme su njezinih istraživanja moderna umjetnost druge polovice 20. stoljeća (skulptura, slikarstvo, likovna kritika), odnos umjetnosti i ideologije u srednjoj i istočnoj Europi 50. i 60. godina te suvremena teorija likovnih umjetnosti. Predavačica je na poslijediplomskim doktorskim studijima Sveučilišta u Zadru i Splitu te članica Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske, CIHA, EAM, CCA i European Artsit Networks Resaerch Group.

Kraus, Cvijeta diplomirana je sociologinja te stručna suradnica u leksikografiji u Leksikografskome zavodu *Miroslav Krleža*. Studentica je Poslijediplomskoga doktorskog studija informacijskih i komunikacijskih znanosti na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Radi na izradbi korporativnih internetskih stranica Leksikografskoga zavoda koje su 2011. godine na natječaju *VIDI Web Top 100* proglašene najboljima u kategoriji *Vladine organizacije i državne institucije*. Uključena je u projekt digitalizacije izdanja Leksikografskoga zavoda

Miroslav Krleža te projekt izradebe *online* izdanja Hrvatske enciklopedije (www.enciklopedija.hr).

Majlinger-Tanocki, Inge rođena je 1964. u Osijeku. Diplomirala je 1989. godine, kada stječe stručno zvanje profesora hrvatskoga ili srpskoga jezika i književnosti u Osijeku na Pedagoškome fakultetu. Od 1992. zaposlena je u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek. Godine 1994. nakon položenoga stručnog ispita stječe stručno zvanje diplomiranoga knjižničara. Od 1997. do 2005. obavlja poslove voditelja Posudbenoga odjela za odrasle, radi na predmetnome označivanju, a od 2010. obavlja poslove voditelja Odjela obrade GISKO. Godine 2013. stječe akademski stupanj magistra znanosti iz znanstvenoga područja društvenih znanosti, znanstvenoga polja informacijskih i komunikacijskih znanosti, a znanstvene grane knjižničarstva. Godine 2015. stječe zvanje višega knjižničara.

Maras Kraljević, Josipa završila je studij povijesti i etnologije na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1999. do 2003. radila je kao profesorica povijesti u osnovnoj školi i gimnaziji. Od 2006. zaposlena je kao arhivistica u Hrvatskome memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskoga rata u Zagrebu u Odsjeku za nekonvencionalno arhivsko gradivo. Trenutačno pohađa Poslijediplomski doktorski studij povijesti na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu.

Marin, Anita profesorica je filozofije i informacijskih znanosti, smjer arhivistika te diplomirana knjižničarka. Od 2003. radi u Odsjeku za hrvatsku retrospektivnu bibliografiju knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Sudjeluje na stručnim i znanstvenim skupovima. Voditeljica je trogodišnjega projekta NSK *Digitalizacija hrvatskih knjiga za virtualnu zbirku Reading Europe: European culture through*

the book. Sudjelovala je na izradbi dviju virtualnih izložbi *Antun Gustav Matoš i Prvi svjetski rat: svakodnevica 1914. u starim hrvatskim novinama.*

Mašina, Dina rođena je u Zadru 1984. godine. Diplomirala je povijest i pedagogiju (2008.) te bibliotekarstvo (2009.) na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2009. zaposlena je u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Doktorandica je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu na Poslijediplomske doktorskom studiju književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture. Članica je uredništva Hrvatskoga knjižničarskog društva.

Maštrović, Mikica završila je opću gimnaziju u Zadru. Diplomirala je povijest umjetnosti i filozofiju na Filozofskome fakultetu u Zadru 1976. godine. Od 1978. neprekidno je zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, prvo u Odsjeku za katalogizaciju omeđenih publikacija, zatim u Odsjeku za tekuću bibliografiju knjiga tiskanih u Hrvatskoj te u Grafičkoj zbirci. Godine 1994. imenovana je voditeljicom Grafičke zbirke NSK. Godine 2000. na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu magistrirala je radom *Model informatizacije Grafičke zbirke NSK*, u kojem je izložila model formalne i sadržajne obrade neknjižne građe. Bila je članica, zatim predsjednica Vijeća za likovne umjetnosti Ministarstva kulture Republike Hrvatske. U dvama mandatima obnašala je dužnost predsjednice Upravnoga vijeća Hrvatskoga muzeja naivne umjetnosti u Zagrebu. Suradnica je Hrvatskoga biografskog leksikona i Hrvatske likovne enciklopedije. Počasna je članica ULUPUH-a, a zatim i članica istoga udruženja. Na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2012. doktorirala je temom *Korisnički aspekti sindetičke strukture kontroliranoga rječnika*. Po stručnome je zvanju knjižnični savjetnik i kustos.

Mijić, Petar diplomirao je kroatologiju i povijest na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Od 2011. zaposlen je kao arhivist u Hrvatskome memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskoga rata u Zagrebu u Odsjeku za nekonvencionalno arhivsko gradivo.

Miše, Antonija rođena je u Šibeniku. Osnovno i srednje obrazovanje završila je u Šibeniku. Diplomirala je na Filozofskome fakultetu u Zadru te je stekla zvanje diplomiranoga arheologa i profesora sociologije. U Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ Šibenik volontirala je od 2000. na Znanstvenome odjelu. U stalni radni odnos u Knjižnici primljenaje 2005. nakon završenoga dodiplomskog studija knjižničarstva. Godine 2006. položila je stručni ispit za stručno zvanje diplomiranoga knjižničara. Izlagala je na hrvatskim i inozemnim skupovima te je objavila nekoliko stručnih radova u recenziranoome časopisu. U Knjižnici obavlja poslove nabave neknjižne građe i serijskih publikacija te stručne obrade istih.

Petr Balog, Kornelija redovita je profesorica na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Osijeku. Nositeljica je kolegija iz područja organizacije informacija i vrednovanja informacijskih usluga, a autorica je i sveučilišnoga udžbenika *Prema kulturi vrednovanja u visokoškolskim knjižnicama*. U akademskoj godini 2006./2007. usavršavala se na sveučilištu Rutgers u New Jerseyu (SAD) kao dobitnica šestomjesečne postdoktorske Fulbright stipendije. Bila je voditeljica znanstvenoga projekta *Vrednovanje knjižničnih službi i usluga: narodne i akademske knjižnice* (2007. – 2013.) te sudionica više različitih nacionalnih znanstvenih i stručnih projekata. Izlagala je na brojnim hrvatskim i međunarodnim konferencijama te objavljivala radove u hrvatskim i inozemnim časopisima. Njezini znanstveni interesi uključuju organizaciju informacija, pretraživanje informacija, mjerjenje uspješnosti poslovanja te informacijsku pismenost.

Radić, Branka nakon završenoga studija glazbene kulture na Filozofskome fakultetu u Zadru – nastavnome studiju u Splitu, sudjeluje u radu kulturnih i obrazovnih ustanova kao baletna pedagoginja, članica pjevačkoga zbora HNK, nastavnica u glazbenoj školi te suradnica u kulturnoj promidžbi. Trenutačno pohađa poslijediplomski sveučilišni studij *Društvo znanja i prijenos informacija* na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Dodatno se obrazuje na međunarodnim školama i radionicama u proučavanju starih knjiga, povijesnih rukopisa i knjižnične građe. Od 2004. zaposlenica je Sveučilišta u Splitu na poslovima uređivanja internetskih stranica, a kao stručni suradnik za upravljanje kvalitetom obavlja poslove u svezi s osiguravanjem kvalitete u nastavi i znanosti. Usko su joj područje zanimanja knjižničarstvo i muzikologija te sadržaji digitalnih glazbenih zbirki u AKM ustanovama.

Ravančić, Gordan rođen je 1972. u Zagrebu. Jednopredmetnu povijest diplomirao je 1996. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, a 1997. stekao je zvanje magistra struke na Srednjoeuropskome sveučilištu u Budimpešti (Mađarska). Godine 1999. na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu magistrirao je povijest, a 2006. obranio doktorsku disertaciju. Od 1998. radi u Hrvatskome institutu za povijest. Višegodišnji je predavač srednjovjekovne povijesti i uporabe računala i digitalnih metoda u nastavi povijesti i povijesnim istraživanjima na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. U sklopu radne grupe *Historicus* na Hrvatskim studijima napravio je historiografsku bazu *Historicus*. Od 2010. drži kolegij o uporabi informatike u nastavi povijesti i na Hrvatskome katoličkom sveučilištu. Od 2013. voditelj je projekta *Izrada interaktivne web stranice posvećene stogodišnjici Prvoga svjetskog rata*.

Salopek, Željka predmetni je knjižničar u Knjižnici Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, u Zbirci za klasičnu filologiju. Diplomirala je

grčki jezik i književnost te latinski jezik i rimsku književnost na Odsjeku za klasičnu filologiju FFZG-a (2009.), a 2010. upisala je studij bibliotekarstva na istome fakultetu. Sudjelovala je u projektu *Profil hrvatskog latinizma* (voditelj N. Jovanović), radeći na digitalnoj biografiji i bibliografiji hrvatskih latinista. Uključena je u projekt *Croatica et Tyrolensis – digitalna usporedba hrvatske i tirolske latinističke književnosti* (voditelji N. Jovanović i L. Šubarić) u sklopu kojega trenutačno priprema metapodatke digitalnih izdanja hrvatske latinističke epistolografije. S Nevenom Jovanovićem predstavlja Hrvatsku u COST akciji *Reassembling the Republic of Letters, 1500-1800: A digital framework for multi-lateral collaboration on Europe's intellectual history*.

Špelić, Kristina zaposlena je u tvrtki *BCC Services*. Tvrta *BCC Services* (*Business Critical Computing*) je sistem integrator s dugogodišnjom poslovnom tradicijom i iskustvom u implementaciji, održavanju i stručnoj pomoći za cijelovita poslovno kritična rješenja. *BCC Services* nudi rješenja temeljena na opremi i softveru renomiranih svjetskih proizvođača upotpunjenoj našim stručnim znanjima i iskustvom. *BCC Services* ima jasnú viziju poslovanja, a to je cijelovito rješenje koje omogućuje efikasnu isporuku kompleksnih IT sustava uz ukupno smanjenje troškova, poboljšanje povrata investicija i isporuku visokokvalitetnih servisnih usluga našim korisnicima bez gubitka na kvaliteti i efikasnosti. Godine 1995. *BCC Services d.o.o.* tada pod imenom *ICL d.o.o.* bio je prva informatička i petnaesta uopće tvrtka u Hrvatskoj koja je dobila certifikat za kvalitetu poslovanja ISO 9000. *BCC Services* nudi usluge realizacije softverskih rješenja za inteligentno upravljanje tijekom cijelokupnog životnog ciklusa informacijama od njihova nastanka, strogo kontroliranog spremanja i korištenja, te izlučivanja.

Stančić, Hrvoje izvanredni je profesor na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti. Obnaša dužnost predstojnika Katedre za arhivistiku i dokumentalistiku. Nastavu izvodi na preddiplomskome, diplomskome i doktorskome studiju. Autor je knjige *Digitalizacija*, suautor knjige *Heritage Live. Upravljanje baštinom uz pomoć informacijskih alata*, urednik četiriju knjiga, a objavio je, samostalno ili u suautorstvu, više od 50 znanstvenih i stručnih radova. Kao istraživač sudjelovao je u radu četiriju nacionalnih i četiriju međunarodnih znanstveno-istraživačkih projekata. Na razini Hrvatske koordinirao je aktivnosti europske koordinacijske inicijative *Digital Preservation Europe* (DPE). Istraživač je i voditelj hrvatskoga istraživačkog konzorcija na međunarodnome projektu *InterPARES Trust – Trust and Digital Records in an Increasingly Networked Society*. U Ministarstvu kulture Republike Hrvatske član je Radne skupine za izradu nacionalne strategije za digitalizaciju kulturne baštine. Član je predsjedništva Hrvatskoga arhivističkog društva, Hrvatskoga informacijskog i dokumentacijskog društva i Hrvatskoga nacionalnog komiteta ICOM-a te je fakultetski predstavnik u Međunarodnome centru za arhivska istraživanja *ICARUS*.

Starčević Stančić, Irina rođena je u Zagrebu 1974. godine. Diplomirala je na Ekonomskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, smjer Organizacija i management. Od 2000. u Leksikografskome zavodu *Miroslav Krleža* radi na projektima *Hrvatska bibliografija*, *Thesaurus*, *Hrvatski osobnik*, *Portal znanja* (<http://enciklopedija.lzmk.hr>), a od 2011. je leksikografkinja i izvršna urednica *online* izdanja Hrvatske enciklopedije (www.enciklopedija.hr). Studentica je Poslijediplomskoga doktorskog studija informacijskih i komunikacijskih znanosti na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Sudjelovala je u projektu izrade korporativnih internetskih stranica Leksikografskoga zavoda koje su 2011. godine na natječaju *VIDI Web Top 100* proglašene najboljima u kategoriji *Vladine*

organizacije i državne institucije. Uključena je i u projekt digitalizacije izdanja Leksikografskoga zavoda *Miroslav Krleža*.

Šilić, Artur rođen je 1983. u Zagrebu. Diplomirao je 2007. na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, gdje se potom zapošljava kao znanstveni novak te upisuje doktorski studij. Dio doktorskoga studija provodi u Rennesu u Francuskoj na institutu *IRISA (Institut de recherche en informatique et systèmes aléatoires)*. Doktorirao je 2014. u području računarstva temom *Vremenska vizualizacija velikih zbirki tekstova zasnovana na analizi korespondencije*. U suautorstvu objavljuje deset radova na međunarodnim konferencijama i u časopisima. Tijekom doktorskoga studija sudjeluje u brojnim istraživačkim i stručnim projektima (*COGITO, CADIAL, AIDE, KTN, LetsMT!*). Od 2014. samostalno je zaposlen te se bavi strojnom obrad bom teksta u području praćenja i analize medija.

Šimić, Irena povjesničarka je umjetnosti. Rođena je 1985. u Zagrebu. Radi u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu, gdje koordinira procese stručne obradbe, sistematizacije, katalogiziranja, digitalizacije i upravljanja dokumentacijskim fondovima (fototeka, planoteka, hemeroteka, zbirke arhivskoga gradiva i sl.). Članica je uredništva časopisa za suvremena likovna zbivanja *Život umjetnosti* (od 2009.). Kao izvršna urednica i suradnica sudjelovala je u pripremi nekoliko izdavačkih i izložbenih projekata Instituta.

Špoljarić Kizivat, Marijana rođena je 1984. u Osijeku. Diplomirala je 2008. na Filozofskome fakultetu u Osijeku, gdje stječe zvanje diplomiranoga knjižničara i profesora hrvatskoga jezika i književnosti. Doktorandica je na poslijediplomskome studiju *Društvo znanja i prijenos informacija* iz područja informacijskih znanosti na Sveučilištu u Zadru. U Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici zaposlena je 2008. na poslovima katalogizacije. Trenutačno je koordinatorica Studijske čitaonice te koordinatorica Američkoga kutka Osijek.

Tomić, Marijana diplomirala je hrvatski i ruski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu u Zagrebu te informacijske znanosti na Filozofskome fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, a doktorirala je na Poslijediplomskome doktorskom studiju medievistike na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2013. godine. Docentica je na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Svoj znanstveno-istraživački interes usmjerava prema organizaciji informacija, osobito formalnoj obradi stare i rijetke građe, te povijesti knjige i digitalnoj humanistici. U više navrata boravila je na institutu za istraživanje rukopisa *Vestigia* na Sveučilištu u Grazu. U sklopu programa *Erasmus* sudjelovala je u izvođenju nastave na Sveučilištu u Vilniusu (Digitalna humanistika). U sklopu rada na doktorskoj disertaciji sudjeluje u razvoju računalnoga programa *DocMark*, sa suradnicima s Fakulteta za strojarstvo i brodogradnju u Zagrebu. Sudjeluje u radu Hrvatskoga knjižničarskog društva te je članica Komisije za povijest knjige i knjižnica, Hrvatskoga čitateljskog društva i Matice hrvatske. Članica je međunarodnoga udruženja *SHARP* te IFLA-ine Sekcije *Rare Books and Special Collections*. Tajnica je Stručnoga odbora za izradu nacionalnoga kataložnog pravilnika.

Tomić, Tajana rođena je 1954. u Zagrebu. Godine 1979. diplomirala je na Pravnome fakultetu u Zagrebu, a 2001. magistrirala je na poslijediplomskome studiju iz autorskoga prava, stekavši zvanje magistra prava. Zaposlena je u Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo, na radnome mjestu voditeljice Samostalne službe za autorsko pravo i zajedničke pravne poslove. Bavi se zakonodavstvom u području autorskoga prava i srodnih prava, pravnom zaštitom i zastupanjem autora. Sudjelovala je u Radnoj grupi za izradbu Zakona o autorskome pravu i srodnim pravima te je aktivno sudjelovala u izradbi izmjena i dopuna Zakona o autorskome pravu i srodnim pravima. Sudjeluje u radu Radne skupine Vijeća EU za pravo intelektualnoga

vlasništva (podgrupa za autorsko pravo) u Bruxellesu. Također sudjeluje u redovitome radu sjednica iz područja autorskoga prava i srodnih prava (*The Standing Committee on Copyright and Related Rights*) grupe i odbora WIPO-a u Ženevi za pripremu i izradbu međunarodnih ugovora koji se donose na diplomatskim konferencijama WIPO-a.

Tormaš Marković, Tena rođena je 1986. u Osijeku. Diplomirala je 2010. na Filozofskome fakultetu u Osijeku, gdje stječe zvanje magistra informatologije. Od 2012. stalni je djelatnik Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, gdje radi na poslovima katalogizacije, digitalizacije i posudbe.

Trbušić, Željko osnovnu i srednju školu (opću gimnaziju) završio je u Karlovcu. Godine 2008. upisao je preddiplomski studij arheologije i informacijskih znanosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, a 2011. diplomski studij informacijskih znanosti – smjer arhivistika. Diplomirao je 2013. godine i od 2014. zaposlen je kao arhivist na Odsjeku za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Stručni radovi iz arhivistike uključuju sređivanje i opis fonda *Zagrebačka Theatralia* u Državnome arhivu u Zagrebu, diplomski rad na temu sređivanja i opisivanja arhivskog gradiva s praktičnim dijelom sređivanja i izradbe analitičkoga inventara fonda *Anton Vaclav* u Državnome arhivu u Zagrebu te arhivističko-povjesni prilog u časopisu *Kronika* posvećen dnevničkim zapisima pukovnika Stjepana Delića. Od 2015. uključen je u projekt digitalizacije i obradbe digitaliziranoga materijala fonda Antuna Gustava Matoša na Odsjeku za književnost.

Vukušić, Sara rođena je 1983. u Rijeci. Diplomirala je knjižničarstvo te njemački jezik i književnost na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 2008. godine. Od iste godine radi u Gradskoj knjižnici Rijeka na

poslovima katalogizacije serijskih publikacija te kao informator u radu s korisnicima. Od 2012. sudjeluje u projektima digitalizacije.

Živković, Daniela izvanredna je profesorica na Katedri za bibliotekarstvo te predstojnica Katedre za knjigu i nakladništvo na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Kao osnivačica i voditeljica Hrvatskoga ureda za ISBN i ISMN u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu razvila je suradnju između nakladnika i knjižnica u Hrvatskoj (1992. – 2002.). Ustanovila je bazu podataka hrvatskih nakladnika knjiga i nota. Vrlo rano za europske prilike napisala je i objavila knjigu *Elektronička knjiga*. Članica je Radne grupe Ministarstva kulture Republike Hrvatske za digitalizaciju arhivske, knjižnične i muzejske građe koja je sastavila prijedlog Nacionalnoga programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe (2005. – 2006). Autorica je knjiga *Elektronička knjiga* (2001.); engl. izd. *The Electronic Book* (2005.) i *Matija Smodek* (2001.). U suautorstvu s Aleksandrom Horvat napisala je knjige *Knjižnice i autorsko pravo* (2009.) i *Između javnosti i privatnosti: knjižnice u vremenu e-knjige* (2012.); njem. izd. Zwischen Öffentlich und Privat: Bibliotheken in der Zeit des E-Books (2015.).

Programski odbor:

Dunja Seiter-Šverko, predsjednica

Sofija Klarin Zadravec

Renata Petrušić

Jasenka Zajec

Organizacijski odbor:

Renata Petrušić, predsjednica

Matilda Hraste

Nela Marasović

Anita Marin

Impresum

Nakladnik:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Ulica Hrvatske bratske zajednice 4
10000 Zagreb

Za nakladnika:

Dunja Seiter-Šverko

Urednice:

Renata Petrušić
Nela Marasović
Matilda Hraste

Lektorica:

Zrinka Mikulić

Grafički izgled i priprema:

Goran Hasanec

Tisak:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Ulica Hrvatske bratske zajednice 4
10000 Zagreb

Naklada:

120 primjeraka

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU